

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

Szerkeszti a püspöki hivatal
A szerkesztésért felelős FUTÓ ANDRÁS
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECEN, KÁLVIN-TÉR 17. SZ.

Megjelenik minden hó 15-én. — Előfizetési ár 1 évre 6 pengő.
Postatakarékpénztári csekk számla: 43,916.

Makláró Károly püspök temetése.

Országos gyász és részvét kísérte Makláró Károlyt, a tiszántúli egyházkerület nagy püspökét utolsó útjára. A *Debreceni Protestáns Lap* rendkívüli számában méltattuk a nagy Püspököt, életét és munkáit ismertettük lapunk olvasóival. Jelen számban a nagy halott temetésével foglalkozunk, amely július hó 10-én folyt le Debrecenben, az egész ország és az egész református egyház részvételével és jelenlétében. Részvéttel fordult Debrecen felé az egész ország és ez a részvét nemcsak a református egyház egyeteme, hanem a Makláró-család felé is odasugárzott, hogy főleg a mélyen sujtott család fájdalmát enyhítse. A temetésen résztvett a magyar református egyház úgyszólván valamennyi kiválósága. Megjelentek a testvér protestáns egyházak képviselői, a római és görög katolikus egyház vezetői, valamint az izraelita hitfelekezet küldöttsége. A temetésre mintegy kétszáz lelkész jött Debrecenbe, hogy elbúcsúzzék vezérértől és püspök-atyját utolsó útjára elkísérje. Ott láthattuk a m. kir. Kormány, az Egyetemes Konvent, a törvényhatóságok, a vármegyék és a város, a katonaság, hatóságok, egyetem, tanintézetek küldöttségét, az előkelőségek mellett a kicsiny falvak presbitereit, gondnokait és tanítóit és végnélküli sokaságát Makláró püspök hűveinek, akik szomorú, végnélküli menetben kísérték a Püspököt utolsó útjára.

Ravatal a Nagytemplomban.

A Püspök holttestét délelőtt 11 órakor a Nagytemplom baloldali bejáratánál ravatalozták fel. Üvegfedelű koporsóban feküdt a nagy halott, kinek arca a halálban való megbékélést tükrözte. Vonásai teljesen kisimultak, a szenvedésnek nyoma sem volt rajta. A koporsó körül rengeteg díszes koszorú és délszaki növények. Mellette lelkészek állottak dísz-
orséget.

A gyászszertartás.

A gyászistentisztelet délután 4 órakor a XC. zsolttár elénekklésével kezdődött. Ének után Harsányi Pál esperes imádkozott, majd a Városi Dalárda a „Zord halál” kezdetű gyászeneket adta elő. — Dr. Ravasz László mélyértelmű hatalmas prédikációja és imádsága után ismét a Városi Dalárda énekelt el a „Lelkünk borítja néma fájdalom” kezdetű gyászeneket. A nagytemplomi gyászistentisztelet a 300. dicséret elénekklésével ért véget.

A temetésen elhangzott imádság és prédikáció szövegét a következőkben adjuk:

Harsányi Pál esperes imádsága.

A gyásznak mélységéből, a könnyhullajtásnak és siralomnak tengeréből, a nagyon megsebzett szívek jajongó fájdalmából kiáltunk Hozzád, keresünk Téged életnek és örökkévalóságnak Urát, Istenét, édes jó Atyánkat, mert minden bánatnak egyedül Te vagy a megvigasztalója, minden megsebzett szívnek egyedül Te vagy a gyógyító orvosa, minden koporsónak, temetésnek gyászát egyedül Te tudod tele ragyogni a feltámadás és örökelet káprázatával a mi Urunkban a Jézus Krisztusban.

Szorongó emberi nyomorúságunk gyötrődve kérdezi: csakugyan igaz hát, hogy az ember életének és halálának egyetlen lépés a közi? A legjobb édes-
atyát elveszített gyermeki szívek vívódva kérdezik: hát az árnyék és makula nélkül való gyermeki szeretetben is nincsen megtartó erő? A gyémánt tisztaságú hitvesi hűség jajongva sír fel: hát így lobban el a legdrágább emberi élet, mint pislogó gyertyaláng, hát így omolhat össze és dőlhet össze múltó percek alatt a legszentebb családi bodoltság? Mi pedig, ez ősi debreceni szent gyülekezet, egész tiszántúli református egyházkerület népe együtt keseregve

kérdezzük a jó és igaz ember koporsójánál: Íme még a jóknak és az igazaknak sincsen változhatatlan erősségük e múlandó világban?!

Szorongó emberi nyomorúságunk gyöttrődve-vívóva kérdi mindezeket s a legjajongóbb kérdésre sincsen más felelet: mi porból vétetett, porrá kell annak lennie!

De midőn mi vívódo-jajongó kétségek habjai között hánykódó emberek nem emberi nyomorúságunknak kérdéseivel állunk meg Előtted életnek, halálnak és örökkévalóságnak Ura és Istene, hanem mint esendesen imádkozó, Krisztusban megváltott édes fiaid és leányaid s lelkünknek könyörgéseivel keresünk Téged, mint az örökkévalóságig hű és jó Atyánkat. — Te szólsz nekünk és megfejted a mulandó embernek megfejthetetlen kérdéseket, mondván: csak a por lesz porrá, mi porból vétetett, a drága lélek pedig felívelődik az örökkévalóságba! A földön kialakult életet aranygyertyatartóba helyezem mennyei dicsőségemnek palotájában, — a jókat és igazakat királyi jobbmra ültetem, hogy ama fehér ruhás idvezült seregekkel, az angyali karokkal zengjék az örök halleluját és hozsánnát nekem!

A te csoda vigasztalásodra édes jó Atyánk, meghajtjuk magunkat Előtted, imádkozásunknak áhítatában gyermeki csókkal illetjük édes atyai kezedet.

Most már nem temetünk, hanem az örök dicsőség utaira kísérünk egy jó és igaz testvérünket, most már nem a sírnak éjjelére nézünk, hanem a Te királyi széked fényességébe emeljük fel szemeinket, hol meglátjuk a mi Szerettünket, az örök dicsőséget vetteknak, az angyaloknak seregében, most már nem jajongunk, nem vívóunk emberi kétségek mélyein és meredekein, hanem evangéliumi krisztusi hitünknek köszikláján állva zengjük a győzedelmes himnuszt: Mind életünkben, mind halálunkban dicsőség legyen Neked Istennek, a mi Atyánknak a magasságban az Úr Jézus Krisztus által. Amen.

Dr. Ravasz László püspök prédikációja.

Róma 9: 16. v. „Annakokáért tehát nem azé, aki akarja, sem nem azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené.”

Atyámfiai! Mi mindannyian valljuk, hogy a mi református hitvallásunk a teljes Szentírás engedelmes ismeretén alapszik. Mégis, ha különböztetni lehet az egyes Igék között, azt lehet mondanunk, hogy ez a felolvasott ige egyike a legreformátusabb Igéknek. Ebből az Igéből különös igazsággal sugárzik ki református vallásunk alaptanítása az Isten szuverénitásától. Ez az oka annak, hogy nagy református hősök és hitvallók szívesen választották ezt az Igét életük jelmondatává, és egyéniségük és ez az Ige egymást magyarázva és világosítva közös öröksége lett a magyar református egyháznak, mint élő, hős emléke.

Lám, az öreg Rákóczi György is, aki korában legjobban akart és legjobban futott, akinek legalább messziről nézve, minden sikerült, ezt az Igét írta fel kézi bibliájába, ezzel ékesítette ajándékba küldött könyveit, ezt öntette bele ágyúcsöveibe, ezt véste bele hű és nagy szívébe: „Nem azé, aki fut, nem azé, aki akarja, hanem a könyörülő Istené.”

Most,

*a debreceni Nagytemplomban, a világhálvinizmus
eme Jákob küljénél álba,*

tőszomszédságában a Maklary Károly ravatalának, tekintve alig két esztendő püspökségének jégverte ékes kertjét, a nagy csendességben remegő és sötétbe néző emberek előtt szólaljon meg az ősi református tanítás: „Nem azé, aki fut, nem azé, aki akarja, hanem a könyörülő Istené.” Mert atyámfiai, az ember az a lény, aki akar, aki fut. Ez a két Ige jellemzi lényének azt a gyökeres életét, hogy addig él, amíg loholva törtet előre el nem pihenő akaratképpen. Mint ahogy a szív csak addig szív, amíg ver, mert ha egyszer megállott, feloszló húsdarab lesz, vagy egy csipetnyi por. Az élet addig élet, amíg fut és akar és ha egyszer megszűnik ez a menete, fizikai loholása: megszűnik az élet.

Az élet hasonlít egy olyan szerkezethez, amely addig él és azáltal él, amíg a rugója jár, és ha egyszer elpattan ez a rugó, széthull az egész szerkezet, mint egy szétpattant szappanbuborék.

Egy sötéten látó nagy bölcselő mondta, hogy az élet olyan, mint a lejtőn lefelé rohanó szekér, tovább-rohanásával tudja csak fenntartani magát.

És az a két dolog, amivel az élet a szakadatlan ritmikus munkáját elvégzi: a vágy és siker, nem mindig járnak együtt. Mikor megkülönböznek, megszűnik az élet ritmusa és olyanná válik, mint a részeg ember, akit rohamra üznek; de ha egyenletesen élnek egymás mellett, egyik a másikat táplálja és igazolja. Azért, miután a vágy csak személyes lehet, azt hisszük, hogy a siker is személyes miénk, saját érdemünk, a magunk alkotása. Így bontakozik ki az ezerszínű és ezerágú élet azzal a feltétellel, azzal az álhittel, hogy mi kezdeményezünk, mi hajtunk végre, mi csináljuk a tervet, mi valósítjuk meg egyéniségünkben, családi életünkben, közszolgálatunkban, miénk az érdem, miénk a siker, a kezdet és a vég...

Erre, erre a balgatag gondolatra épül fel az egész emberi történelem, innen születik a hős, a bölcs, a vezér, a balgatag, az áruló, ez a forrása a tragédiának és komédiának, az örök éposznak, a történelemnek.

Az ember az a lény, aki akar és fut...

Ezt prédikálja és ábrázolja előttünk Maklary Károly koporsója is. Óh, nem azért, mintha különös mértékben előresiető, törtető ember lett volna, hiszen egész lénye éppen az ellenkezője volt annak, amit a régi nyelv „előzködésnek” nevez. Tudott sorba állani, tudott harminc esztendeig várni, kicsinyen hű lenni. Csak akkor lépett előre, amikor szólították. De mégis egész pályája, kezdete és vége azt, amit a

a világ Sorsnak nevez, mi, reformátusok eleve elrendelésnek nevezük, különösképpen ábrázolja előttünk azt, hogy nem mi döntünk sorsunk ilyen, vagy olyan fordulása felett, nem a miénk az indulás és a megérkezés, nem lőlünk függ, mikor állunk meg, ábrázolja: nem azé, aki fut, nem azé, aki akarja, hanem a könyörülő Istené.

Lám, egyenletes, nyugodt futással érkezett meg a patriárkai idő előtt pályája csúcsára. Ki gondolta volna, hogy ennyire elfárad bele a szív?...

Szívósan, egyenletesen akart. Körülette rendszeren változott a világ, egyre inkább nőtt az eredmény. Ki gondolt volna arra, hogy

kedden, vagy csütörtökön dobja bele utolsó széndarabját a parázsba, az utolsó tömjéndarabot az ollárra?

Egyénisége szakadatlanul fejlődött és színesedett, családi élete gazdagodott, három rózsabokorban virul tovább. Mennyi öröm s mennyi ígéret. Kertje és ültetvényei díszlettek és ott muzsikált lelkében az Énekek Énekének verse: serkenj fel északi szél, jöjj el déli szél, fújjatok a kertemre, hadd folyjanak annak drága, illatos fűszerszámai. Hítvesével, legjobb barátjával s legelső munkatársával együtt forgolódott ebben a kedves kertben, amelyik félig megvalósulás, félig ármány és az Énekek Éneke versét továbbfolytatva: együtt ette annak gyümölcsöt, többször az édest, néha és ezért sokszor a keserűt...

Még annyi munka volt hátra... Tele volt még tervvel. Még nem gondoltak a kései alkonyatra, csak néha kívántak maguknak szép alkonyatot, amikor a nap, mint egy tűztollú madár csendesen száll alá pihenni az éjszakának bársonypuha fészékén, boldog és vidám hajnalnak áldott ígérete.

Ebben a tekintetben olyan az ember, mint egy kicsi bogár, aki elindul a hajón hosszú-hosszú útra, mert azon érzi, hogy a hajó másik végén, a déli végén pálmakertek nyílnak és illatoznak, és egy hosszú bogárelőlen tart arrafelé, közben pedig a hajó süvöltve rohan a jég és halál birodalma felé és ezzel ábrázolja előttünk, hogy a hajónak két útja van; nekünk két utunk van:

egyiket mi járjuk, a másikat az Élet járja velünk. Egyikben megyünk, a másikban vitelünk, az egyik az Akarat dolga, a másik az Eleveelrendelés és hányszor derül ki, hogy az egyik egészen más, mint a másik... És akkor egy koporsóba üljük bele a fejünket, sorstársunk, végzetünk prédikátora, a mindenkori halott kiállja bele a nagy mindenségéből: nem azé, aki fut, sem nem azé, aki akarja, hanem a könyörülő Istené.

Istené, azé a hatalmas Másiké, Idegené, Felségesé, Aki maga is Akarat, mert Lélek, mert Személyiség. Engedi, hogy mi akarjuk, pedig időtlen idők előtt leböcsátotta a sziklafalat, melyre fel van írva: eddig és ne tovább. Mikor oda beleütközünk, egyszerre földre hullva érezzük meg: erősebb, keményebb, más akaratba ütköztünk bele. Óh, akkor felzokog a lelkünk: ha mi ezt tudtuk volna! Milyen jó lett volna felhasználni az időt arra, hogy elmondjuk, mennyire szerettünk, hogy ne hagytuk volna egyedül, hogy gondoskodtunk volna róla, hogy eggyel kevesebb legyen a tövis és eggyel több a virág orcája előtt. Ilyenkor fogadalmat teszünk, igen, úgy fogunk érkezni, mintha indulnánk, úgy köszönünk be, mintha elköszönnénk, úgy társulunk, mintha válnánk, úgy maradunk, mintha útrakelők volnánk...

És Isten nem is akar tőlünk egyebet. Hatalmát nem osztja meg velünk, bölcsesége titkaiba nem avat bele, dicsőségét megtartja Magának, de igenis megengedi, hogy bízunk Benne. Az apostol szerint hitben járunk és nem látásban. Ez azt jelenti, hogy vak

gyermek vagyunk, akik csak akkor tudunk előre menni, ha hit által fogjuk a mi Atyánk kezét. És a legesodálatosabb éppen az, hogy megragadjuk ezt a kezet, ki van nyújtva felénk ez a kéz, mert az az Isten, Aki magának tartotta fenn a végzést és a megérkezést, a könyörülő Isten, hatalmát nem adja nekünk, magának tartja fenn. Bölcsesége titkaiba nem avat bele, gondolatai nem a mi gondolataink. Dicsőségét nem osztja meg velünk, erdem előtte nincsen. De mert könyörülő, nekünk adja kegyelmét és ez elég nekünk, minden napra, kenyér is, balzsam is, világosság is, istáp is és csendes megérzés, mert könyörülő az az Isten. Ez a könyörülő Isten hajoljon feléd gyászoló család, özvegy, gyermekek, unokák és kibeszélhetetlenül és értelemfeletti módon gyengéden, vigasztaló módon vegyen karjára benneteket.

Ez a könyörülő Isten jelöli ki kétszer árván maradt tiszántúli egyházkerület neked a méltó utódot. Ez a könyörülő Isten néz áldóan arra a szétört cserépedényre, amelyet Maklár Károlynak neveztek s megáldja szelömlő porait, hogy csendesen pihenjen a boldog feltámadás reménysége alatt.

És ez a könyörület, amikor Maklár Károly halhatatlan lelke megérkezik az ítélőszék elé, ott látja egyszerre örökre világosan, rettenetesen és felségesen, kegyelmesen és édesen, hogy

nincs erdem, nincs segítség, nincs emberi akarat, nem azé, aki fut, sem nem azé, aki akarja, hanem a könyörülő Istené,

aki a mi Urunk Jézus Krisztusban látta akkor, amikor még a világ sem volt, hogy

a hajó két útja egy, akarat és eleveelrendelés, egy isteni aktus, Krisztus az, az élet és az út és az igazság.

A megrázó erejű és mélyhatású beszéd után Dr. Ravasz László püspök buzgó imát mondott. Az Úri ima elmondása után megáldotta a gyülekezetet.

A gyászmenet.

A menetet a debreceni leánycserkészcsapatok és a református gimnázium Debrecenben lakó ifjúsága nyitotta meg. A diákság után zászlók alatt a Városi Dalegylet és a palástos lelkipásztorok mintegy kétszáz főből álló csapata következett, akik az útvonalon végig énekelve kísérték püspöküket utolsó útján. Presbiterok, az Árpád-téri és nyilastelepi egyházrész küldöttsége zászlók alatt, theologusok és diakoniszszák, a Templomegyesület hölgyei, egyházkerületi küldöttségek hosszú sora haladt egymás után. Ez után következett virágokkal magasan megrakott, koszorúktól elborított három nagy virágos kocsi, majd ezek után hat lótól vont gyászkocsin az érckoporsó. A gyászkocsi mellett díszruhás halotti testőrök, díszegyenruhás városi hajdúk és négy palástos lelkész kísérték a koporsót.

A koporsó után lehajtott fővel haladtak a család férfitagjai, a testvérek és a vők. Mögöttük következtek a kormány és a miniszterek képviselői és egész sereg előkelőség. Közvetlen utánuk lépkedtek a honvéd tiszti és altiszti küldöttségek.

A koporsó után következő menet rész körülbelül 200 ember tett ki.

A Nagytemplomból indulnak a koporsóval.

Mintegy tíz kocsin haladtak a koporsó után a Maklár-család, a rokonság nőtagjai és néhány női előkelőség.

A sírnál.

A temetési menet már a Köztemető közvetlen közelébe érkezett, amikor a menet élén haladó diákság két oldalra oszolva sorfalat alkotott a menet számára a kapu előtt.

A zuhogni kezdő esőben a szertartást nem lehetett megtartani a sírnál, s ezért Uray Sándor egyházkerületi főjegyző, püspökhelyettes és Dr. Kállay Kálmán egyetemi tanár, Kollégiumi igazgató a díszravatalozóban elhelyezett koporsó felett mondták el búcsúbeszédeiket.

Uray Sándor beszéde.

(A feltámadás Evangéliomának I. Kor. XV. olvasása és az Apostoli Hitvallás elmondása után.)

Ímé, gyászoló Testvéreim, a mi ősi hitvallásunk mint délibáb reszkető hulláma, égreszállt.

Hiába is titkolnók : reszket a lelkünk, reszket az ajkunk... De hitvallásunk utolsó szava még így is himnuszá dicsőül : „És hiszem az örökéletet!”

Ennél magasztosabb Ige emberajkon nem csendülhet s ha valahol jogosult ez Ige himnuszá dicsőülése : úgy első helyen nyitott sírnál, koporsó mellett jogosult.

Most, a mi hitvallásunk rendjén kétszeresen re-

A gyászmenet.

A kormány és honvédelmi miniszter-képviselői, egyházi és világi előkelőségek a temetési menetben.

megve haladtunk végig a Jézus kálváriaútján: de amaz utolsó szó, immár nem a délibáb remegésével, hanem a diadalmas hit kőszikla bizonyosságával állítson oda bennünket Isten trónja zsámolyához, ahol feltáruul az idvezült lélek előtt az örökkévalóság templomajtaja.

Erről a fennkölt nézőpontról mégegyszer hadd nézzünk szembe veled s hadd búcsúzzunk el tőled Maklár Károly püspök-atyánk!

Oh, mert jaj nekünk, ha csak a sír szélén állva búcsúzkodunk. Akkor a mi búcsúnk csak porbavergődés s magunk keserves szaggatása volna csupán.

Fel a szívekkel! visszhangozzék itt szájról-szájra az ősi hitvallás: „*És hiszem az örök életet!*“

„*Sub specie aeternitatis*“, idézünk Téged Maklár Károly püspök-atyánk!

Gyöngéden, lassan, félve megemeljük halotti lepedet, hadd lássuk mégegyszer jóságos, szelíd arcodat. De még inkább hadd lássuk a Te benső embered lelki arculatát, melynek csak homályos tüköre a földi, emberi arc. Hadd nézzünk nagy kívánsággal Reád, hogy jellemző krisztusi vonásaid bevésődjenek emlékezetünkbe, örökre kitörölhetetlenül és felejthetetlenül.

Testvéreim! Lássuk meg és tegyük bizonyossá róla, hogy Maklár Károly a *békesség embere* volt. A költő így kiált fel:

„*Óh mennyi harc az életutakon,
Most vért jakaszt, majd Golgotára von.*“

A világcataklizma borzalmi két évtized óta nem tudnak elcsitulni. Félelmes harc tüze lappang a felszín alatt s ki-kitör, mint nyugtalan tűzhányó. .. A lelkek belső csöndje, sajnos, még egyházi életünkben is oda van.

Óh, mily jólesett közeledbe lenni, vagy csak Reád tekinteni: *békesség embere*. Még ha távol voltunk is Tőled, úgy gondoltunk Reád, mint akit Isten kez helyezett közibénk, szilárd nyugvópont gyanánt. Melynek az a hivatása, hogy körülötte kikristályosodjék egy új világ, e megvert földön a maga béke s ségével az Isten országa!

A szemfedő alá tekintve, lássuk meg gyászoló Testvéreim s tegyük bizonyosságot arról is, hogy Maklár Károly püspök-atyánk a *bölcs ítélet embere* volt.

Az ő magas ór helyén szinte minden pillanatban nagy problémákat kellett mérlegelnie s eldöntenie

Palástos lelkeszek a temetésen.

Ó mily jólesett nekünk tudni azt, hogy tiszántúli egyházkerületünk s debreceni református egyházunk mérlegét kiegyensúlyozott, bölcs ítéletű férfiú tartja kezében... És az a kéz meg nem rezdült és az a lélek meg nem inog, amikor az ajk mélyen dübörgő hangján kimondja bölcs ítéletét.

Bizony Isten embere voltál közöttünk, Maklár Károly, akire bölcs ítéletedért mindig csak felfelé tudtunk tekinteni: mert ugyanakkor önmagunkban s nyugtalan világunkban bűnbánattal kellett tapasztalunk a józan megfontolás és bölcs ítélet megfogvatkozását.

...Óh jaj, hogy a Te nagy, nyugodt, szeliden sugárzó, Istenre néző bölcseséged közöttünk többé őrt nem áll.

Könnyes szemmel nézünk szemfedőd alá: de minden könnyeseppünk a csillagoknál csillogóbb lesz, amikor meglátjuk, hogy Te Maklár Károly püspök-atyánk: az Isten biznyságtévő embere voltál!

Ki hallotta a Te igehirdetésedet? Ki ne emlékeznék a Te püspöki székfoglaló beszédedre; óh, jaj, nem régen volt: szinte most is visszhangzanak tőle drága Nagytemplomunk boltívei... Amikor lendülettel megragadtad a meghanyatló zászlót: férfiasan, bátran az élre álltál, a Szentháromság egy igaz Isten nevével, hogy Akit szolgáltál addig is, bár szűkebb munkakörben: szolgálj azontúl a legnagyobb magyar egyházkerület élén.

Maklár Károly, te az Isten biznyságtévő embere voltál, kinek egyik kezéd mindig az Isten kezében volt, s akinek élete jelszavát most így fogalmazhatnók meg:

...*egy lépést sem teszek, Uram, Tenélküled!*"

Oh, jaj, háromszor jaj, hogy a béke, bölcs ítélet és biznyságtévés emberét oly rövid időre adta minékünk a sorsunkat vezérlő hatalmas Isten... Talán éppen azért rövid időre, hogy annál erőteljesebben ragadjuk meg az üzenetet, amit őreá bizott az Úr.

A Maklár Károly krisztusi jellemvonásai, melyek az ő magas őrhelyéről sugároztak felénk: most már még magasabb őrhelyről tündökölnék, hová az Úr az ő szolgáját e pillanatban helyezi, hol „*kivételközvén a testből*”... a lélek teljességében tanít, vigyáz és nevel...

Maklár Károly püspök-atyánk, búcsúunk Tőled, mint távozótól. De ugyanebben a pillanatban Jézusod, Mestered, ott fenn, mint megérkezőt, keblére ölelve üdvözöl.

A búcsú itt és az üdvözlet odafenn egyetlen szóban olvadjon össze, melyet az Isten Fia ekként ád ajkunkra:

„*És hiszem az örökéletet.*” Ámen.

Dr. Kállay Kálmán beszéde.

A debreceni református Kollégium nevében búcsúzómost Tőled szeretett püspökünk: Maklár Károly.

Amikor az ember nyitott sír mellett áll és búcsúzik attól, aki elmegy a minden élők útján, akkor önkéntelen visszatekint az *együtt* megtett útra és számot vet. És én nem tudom, hogy mi fáj az embernek akkor jobban: az-e, hogy elvesztette azt, aki eddig *őt* szerette s hogy szeretetét soha többé nem fogja érezni, vagy az fáj-e, hogy *neki* nincs és nem is lesz többé módja ezen a földön megbizonyítani azt, hogy hogyan szerette azt, aki elment.

Így van Veled szeretett Püspökünk, a mi Kollégiumunk is!

Mi még nem tudtuk megmutatni Neked, hogy mennyire szeretünk és most ez fáj nekünk!

Mert az a rövid idő, amit velünk töltöttél, csak éppen arra volt elég, hogy meglássuk és megérezzük azt, hogy velünk érzel, megértesz és segítesz minket.

Milyen szeretettel karoltad fel jubileumunk ügyét és hogy szeretted volna, hogy az minél tündöklőbb ünnepe legyen majd Kollégiumunknak! Te, aki nem voltál soha a mi Kollégiumunk diákja: mennyire egybeforrtál vele és boldogan készültél ünnepére!

De az Isten másképp rendelkezett és Neked menned kellett!

De hisszük, hogy az Isten és Krisztus kegyelméből Neked már megkezdődött az ünneped odafenn, ahol már nem tükör által és homályosan látunk, hanem színről-színre, ahol úgy ismerünk majd, ahogy mi is megismertettünk (I. Kor. XIII. 12).

Sionnak utai idelelt gyászolnak, de hisszük, hogy odafent a templom nélkül való városban a királyi trónról, amelyet a vének és a ragyogó fehér gyolcsba, a szentek igazságos cselekedeteibe öltözött megváltottak állnak körül a Jézus érdemből már hangzik Feléd a Téged szívére ölelő Istenednek szava: „Ne félj, mert megváltottalak, neveden hívtalak, enyém vagy!” (Ésaiás XLIII. 1.)

Maklár Károly! Légy ezután is az Istené!

A nép siratja nagy püspökét.

Aztán hullani kezdenek zuhogó esőben a göröngyök a nagy püspök koporsójára. És zeng az ének és hullanak a könnyek. Végre esőkönnytől ázott halom domborodik a sír helyén, magasan tetézik a ráborított koszorúk, s odakerül fejtől a tölgyfából faragott, fekete fejfa. Rajta az irás:

A B. F. R. A.

Itt nyugszik

MAKLÁRY KÁROLY,

a tiszántúli református egyházkerület püspöke.

Élt 62 évet. Meghalt 1938 július 7-én.

Részvétnyilvántások.

Makláró Károly püspök halála alkalmából az Egyházkerület Elnökségéhez, báró Vay László egyházkerületi főgondnok, Uray Sándor egyházkerületi főjegyző, püspök-helyettes és a Püspöki Hivatal címére az alábbi lávirok érkeztek: Báró Vay László főgondnok úrhoz címezve Kormányzó úrnak részvétlávirota: „A Kormányzó úr Öfömlétsége átérze a nagy veszteséget, mely a református egyházat Debrecen nemeslelkű püspökének elhunytával érte, a tiszántúli református egyházkerületnek meleg részvétét kifejezni méltóztatik. Uray, a kabinetiroda főnöke.” — Részvétüket nyilvántották a következők: Magyar Királyi Kormány, Egyetemes Konvent Elnöksége, Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter, Sztranyavszky Sándor, Honvédelmi Miniszter, Bornemisza Géza, Dunamelléki Református Egyházkerület, Dunántúli Református Egyházkerület, Tiszáninneni Református Egyházkerület, Kárpátaljai Református Egyházkerület, Szlovenszkói és Kárpátaljai Egyetemes Konvent, Bányai Evangélikus Egyházkerület, Királyhágómelléki Református Egyházkerület, Dunáninneni Evangélikus Egyházkerület, Dunántúli Evangélikus Egyházkerület, Képviseletház, Farkas István püspök, Dr. Raffay Sándor püspök, Gróf Tisza István Tudományegyetem Orvostudományi Kara, Szlovenszkói Tiszáninneni Református Egyházkerület, Dr. Domján Elek a tiszai ev. egyházkerület püspöke, Báró Radványzy Albert ev. főfelügyelő, Dr. Lázár Andor ny. igazságügyminiszter, Dr. Tóth István ny. államtitkár, Páy István pesti főispán, Dr. Vajay Károly főispán, Péchy Szaboles főispán, Dr. Zsin-dely Ferenc államtitkár, Dr. Kiss Endre főispán, homrogi Lichtenstein László főispán, Imecs György főispán, Dr. Kászonyi Richard főispán, Lukács Béla főispán, vitéz Jáky Ferenc főispán, vitéz Részóy-Uhlarik Béla főispán, vitéz Dr. Nadányi János alispán, Dr. Alexander Imre alispán, Dr. Kölesy Sándor polgármester, Dr. Pálffy József polgármester, M. Kir. Rendőrség Vidéki Főkapitánysága, Gebhardt Domonkos, m. kir. kormányfőtanácsos, a Gazdák Biztosító Szövetkezete igazgatója, Téglási Református Egyház-község, Szabó Imre budapesti esperes, Nagykárolyi egyház-megyeyi lelkésznek, Debreceni Zsidógimnázium, Nagykárolyi Egyházmegye, farkasfalvi Farkas Géza főgondnok, Debrecen sz. kir. város, Siegler Géza vegyesdandár parancsnok, Szelezák László, Gazdák Biztosító Szövetkezete, Államvas-utak Üzletvezetősége, Kun Béla hőmezővásárhelyi képviselő, Magyarországi Unitárius Egyház, Debreceni Ügy-vedői Kamara, Debreceni Városi Dalegylet, Tiszántúli Mező-gazdasági Kamara, Debreceni Tanker. Kir. Főigazgatóság, Debreceni Kölesönös Segélyző-Egylet, Magyar Általános Hitelbank, Dr. Boér Elek, Dr. Búza László, Dr. Györki Imre, Dr. Mező Sándor, Fodor Rezső, Debreceni Fazekas Mihály Állami Gimnázium, Kunhegyesi Izr. Hitközség, Debreceni Fiú Felső Kereskedelmi Iskola, Vértessaljai Református Egyházmegye, Sárospataki Főiskola, Solti Református Egyházmegye, Philadelphia Diakónissza-intézeti Alapítvány Igazgatótanácsa, Jász-Nagykun-Szolnok vármegye közönsége és tisztikara, Országos Bethlen Gábor Szövetség, Szaboles vármegye Törvényhatósága és tisztikara, Dr. Geszti József, 6. Határőrkerület parancsnoka, Takarékoság Kereskedelmi Rt., Kunszentmiklósi „Baksay Sándor ref. gimnázium”, „Magyar Cserkész” Szerkesztősége, Dr. Erődi-Harrach Tihamér, Debreceni M. Kir. Állami Mentelep Tisztikara, Kálvineum hajdúböszörményi fiú-internátusának Igazgatósága, M. Kir. Postaigazgatóság, Debreceni Első Takarékpénztár, Hőmezővásárhely város polgármestere és közönsége, Szatmár-Ugoesa-Bereg vármegye közönsége, Magyar Leszámlító és Pénzváltó Bank, Alföldi Takarékpénztár, Egyetemi Gazdasági Hivatal, Fa- és fémipari szakiskola, Fonciére Általános Biztosító Intézet, Belvárosi Takarékpénztár, Csongrád vármegye Törvényhatósága és Tisztikara, Kuncsorbai Református Egyház, Szarvasi reformátusok, Kisújszállási Tanítótestület, Debrecen sz. kir. város Világítási Vállalata, Aut. Orth. Izraelita Hitközség, Kovács Ernő, Hajdúnánási református gimnázium, Pápai református Főiskola, Kulin Imre, M. Kir. Államépítészeti Hivatal, Békés vármegye Törvényhatósága, 11. Boeskaí Hajdúezred Tisztikara, Fegyverneki Református Egyház, Kir. Tanfelügyelőség Debrecen, Svetits Intézet

Igazgatósága, Sárospataki Főiskola Nagykönyvtára, Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete Tiszántúli Körzete, 6. sz. Vitézy Törzskapitányság, Sternád István vezérigazg., Hajdúvármegyei Vitézy Szék, Angol-Magyar Bank Rt., Kerületi Kereskedelmi és Iparkamara, Siketnéma Intézet, Nagykőrösi és Dunamelléki Református Tanítóképzőintézet, Országos Magyar Izraelita Közművelődési Egyesület, M. kir. „Gábor Áron” 6. Honvéd Tüzérezostály Parancsnoksága, Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Nemzeti Szövetsége, vitéz Vida Gyula ezredes, Pesti Izraelita Hitközség Elöljárósága, Dr. Görgey Márton, Debreceni Rendőrkapitányság tisztikara, Magyar Nemzeti Bank Debreceni Fiókja, Debreceni Kir. Közjegyzői Kamara, Debreceni VI. Csendőrkerület Tisztikara, Debreceni Munkavédelmi Hivatal, Kékcsei Református Egyház, Bécsi Református püspök.

A püspöki hivatalnál kitett íven személyesen fejezték ki részvétüket: Szele Miklósné, Szele Miklós, Molnár Zoltán és neje, Kulcsár Ferenc, Balogh Istvánné, Dr. Kubinyi Andrásné, Fehértói Dánielné, Mester Istvánné, Dömsödy Ferencné, Ormósné Szilágyi Júlia, Dr. sarkadi Kesztyűs Lajosné, Dienes Józsefné, Harsányi Gusztáv, Balogh Béla, Dr. Balogh Gyula, Bartha István, Jeney Mihály, özv. Szabó Mihályné, özv. Németh Józsefné, özv. Kerékgyártó Józsefné, Török Tibor, Dr. Diószeghy János, Dr. Erdős József ny. e. tanár, Dr. Vargha Jenő, Dr. Salánky József, Dr. Csikesz Sándor egyetemi rektor, Dr. Kállay Kálmán koll. igazgató, vitéz Dr. Csányi Adorján, Nagy Lajos sárándi lelkész, Nagy Lajos a debreceni tantestület elnöke, Udvarhelyi György, Dr. Kuthy Sándor, Bessenyei Gyula, Ormós György, Dr. Szarka Sándor, Dr. Vásáry István, vitéz Huszár Lajos, Dr. Szarka Sándor, Dr. Vásáry István, vitéz Huszár Endre és neje, Kovács József debreceni lelkész, Dr. Juhász László, id. Harsányi Imre, vitéz Fejér István, Bélteky Lajos, Dr. Nánássy Andor és neje, Gábor András, Konez Aurélné, Dézsi Istvánné, Csáky János és felesége, Dr. Balogh István, Messter István, Dr. Messter István tanár, Sallay László, Dr. Hankó Béla, az ORLE nevében Molnár Zoltán és Dr. Vasady Béla főtitkárok, Udvardy Miklósné, vitéz Nagy Pál altábornagy és neje, F. Kovács Kálmán, Sesztina-Nagybákay Jenő és neje, Nagybákay Antal és neje, Dr. Szász Imre, Sipos Imre, Vasady Lajos, özv. Szabó Pálné, a Gazdasági Akadémia nevében Dr. Gulyás Antal és Sarkadi Kesztyűs Lajos tanárok, Nagy István, Diakonisszák nevében Iona testvér, Hajdú vármegye és debreceni tanítók Ált. Gönczy Egyesülete nevében Mocsáry László elnök, Magyar Bertalan, Nagy Dezső, Koren Emilné, Dr. Újvárossy Sallay Lajosné, MANSZ vasutas csoport, Dr. Budaházy Bruckner Ernő, Tóth István, László Albert, Bárdi Ferenc, Debreceni Tivadar, Vincze András tábornok és neje, Nyáry Béla, Dr. Erdős József e. ker. ügyész, dr. Kosdy János és neje, Kiss Pál gégenyi lelkész, Gégenyi presbitérium küldöttsége, Tiszvárdi presbitérium küldöttsége, Dr. Tunyogi Szűcs Géza és neje, Székelyhidú Péla és neje, dr. Nagy János ügyvéd és neje, Dr. Ruffy Varga Kálmán és neje, Gönczy Béla, Porzsol István, Bod Ferenc, Lengyel Ferenc, Kajcsa László, Dr. Módos László, Vajda Benő, Dr. Janka Dezső, Polgári István, Dr. Kertész Kálmán a Debreceni Gazdasági Egyesület nevében is, Türkevei református tanítótestület nevében Szalisznyó Sándor igazgató-tanító, Schmogrovits Ernő, a Magyar Nemzeti Bank főnöke és neje, Péter János lelkész Budapest, Kunszentmártoni református egyház nevében Bukó Viktor, Dr. Farkas Ignác és neje, Egerházy Lajos, Pékés vármegye nevében Harsányi Pál felsőházi tag, a szegedi református egyház nevében Dr. Széll Gyula, Orosz István, Bakó László, Dr. Mezőssy Péla, Oláh Károly, Tildy Zoltán, Zsóry György, Dr. Hajdú Gyula, Nagy Ferenc, Főris Lajos, Veress Károly, Dr. Sarkadi Kesztyűs Lajos, Kolozsváry Kiss László, Győry Elemér e. ker. főjegyző, Dr. Tóth Lajos pápai főiskolai igazgató, Bikfalvy Miklós és neje lovag Fakh Leó huszárezredes, özv. Báró Wangenheim Klebelsberg grófné és fia báró Wangenheim Sándor, Porszolt Ferenc, Dr. Mitrovics Gyula, Hrabéczy Sándor, Szele Paula, Csik Vilma, Szabó Lajos, Megyessy Gábor, Dr. Várady Sándor, Háló Sándor, Musza Ferenc, Vajda László, Nagy Sándor, vitéz Szabó Endre és neje, Soós Ferenc és neje, Benyhe Imre, Dr. Ménes Lajosné, Papp Imre, id. F. Nagy Sándor, Dr. Ferenczy Károly és neje, Görömbe Péter és neje, Barcza József, Lőrinczy András, Pethó Gyula.

Református gyermekek gyónása.

Nyílt levél a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Úrhoz.

Nagyméltóságú Miniszter Úr!
Kegyelmes Uram!

Nem akarok ünneprontó lenni. Nekem fáj legjobban, hogy első nagy Királyunk jubileumi évének ünnepi hangulatába bele kell kiáltanom egy fájdalmas, elütő hangot. Meg kell tennem, mert vannak fájdalmak, amiket nem lehet néma ajakkal hordozni s vannak bajok, amiket nem lehet egymásközi panaszkodással, baráti részvétellel meggyógyítani. Orvos kell, aki segít s aki meg tud és meg akar előzni még nagyobb veszedelmeket. Ezért vagyok bátor nagy bizalommal és a legmélyebb tisztelettel Nagyméltóságodhoz fordulni.

Szatmár-Ugoesa-Bereg k. e. e. vármegyék városnaményi járásában fekszik Fejérese kisközség, melynek szintiszta református lakói felekezeti iskolát tartanak fenn. Ebben az iskolában tanulnak a szomszédos tanya cseléd-gyermekei is, akik között évenként mindig akad három-négy róm. kath. vallású növendék. Így az elmúlt 1937—38. tanévben mindössze három róm. kath. vallású tanulója volt a fejéresei református iskolának.

A róm. kath. hívek egyházszervezetileg a mároki egyházhoz tartoznak, melynek ezidőszertinti papja: Vida Mihály. Márok kisközség a legrövidebb, de nehezen járható s esős időben teljesen járhatatlan mezei úton hat kilométerre van Fejéresétől; ez utóbbihoz tartozó ú. n. Egres-tanya pedig még két kilométerrel több. A földrajzi fekvés, a rendkívül nehéz közlekedési viszonyok magyarázzák, hogy a fejéresei róm. kath. hívek és gyermekek csak kivételesen szép időben juthatnak el a 6—8 kilométerre levő mároki róm. kath. templomba. A közlekedés nehézségeit éppen a mároki róm. kath. pap ismeri legjobban, kinek saját fogata van, de aki híveinek kérésére sem volt hajlandó soha átmenni Fejéresére, minek következménye volt, hogy a saját egyházához tartozó gyermekek nem részesülhettek hitoktatásban. Ezzel szemben a református iskolaszék és tanító mindig lehetővé tették a róm. kath. gyermekek számára, hogy az áldozás, gyónás, bérmálás tanításának idejére, hetenként egyszer, átmenjenek Márokba gyalog, ami azt jelentette, hogy ezek a növendékek a rendes iskolai tanulásból minden héten elveszítettek egy teljes napot, mert ha még vissza is érkeztek a déli órákra onnan: a 12—16 kilométert gyalogosan megtett, elfáradt gyermektől nem lehet eredményes tanulást várni.

A református iskola tanítója mindenkor nagy súlyt helyezett arra, hogy ha már a saját fogattal rendelkező pap nem megy át oda, a gyermekek mégis megtanulják hitük legfontosabb tanításait, szertartásait s inkább vállalta azt a munkatöbbletet, amit a napokra távolmaradó növendékekkel való külön foglalkozás számára jelentett.

Amilyen lelkiismereti kérdést csinált abból a tanító, hogy mások kényelme miatt a róm. kath. vallású növendékek tudatlanok ne maradjanak a hit dolgaiban, épp annyira igyekezett eleget tenni annak

az iskolai törvénynek és pedagógiai követelménynek, hogy a gyermekek saját hitük templomában mindenkor részt vegyenek a vasárnapi és ünnepi istentiszteleteken. A róm. kath. vallású gyermekektől igazolást kért arról, hogy megjelentek a mároki templomban. Természetes, hogy a rossz idő, járhatatlan út, nagy távolság miatt e követelményeknek nem mindig tudtak eleget tenni a gyermekek — amit mentségül és igazolásul mindig kénytelen volt elfogadni a tanító —, de megtörtént az is, hogy a róm. kath. vallású növendékek szüleikkel együtt a helybeli református templomban tartott istentiszteleten vettek részt. Ezt azonban nem követelte a református tanító soha, de egészen természetes, hogy nem is tiltakozott ellene, mint ahogy nem tiltakozott az ellen, hogy két-három zsidó növendéke rendszeresen együtt ment templomba többi iskolatársaival. Isten pedig bizonyára a legszebbnek találta ezt...

Mindezt felelősségem teljes tudatában el kellett mondanom, hogy világos és megfelelő hátttere legyen annak a levélnek, amit itt szószerint közlök s Nagyméltóságodnak nagybecsű figyelmébe ajánlok a jubileumi év közzéadásán: „79—1938. szám. Tiszteletes Ref. El. Isk. Igazgatósága, Fejérese. Tisztelettel értesítem, hogy Molnár Jolán II. oszt. tanuló a mai napon Márokban volt istentiszteleten. Egyben nagy megdöbbenéssel értesültem arról, hogy Fejéresén a róm. kath. vallású gyermekeket a ref. istentiszteletekre kényszerítik. Ez ellen a leghatározottabban tiltakozom. A gyermekeknek megtiltottam, hogy a jövőben református templomba járjanak. Megparancsoltam nekik, hogy abban az esetben, ha ide nem tudnak eljönni szentmisére, akkor otthon — a házukban — imádkozzanak. Tisztelettel: Márok, 1938 április hó 15-én. Vida Mihály sk., róm. kath. h. lelkész.“

Ebben a levélben nem a „tiltakozás“ és nem az „otthoni imádkozásnak a megparancsolása“ legjellemzőbb és legszomorúbb, hanem az, amit ez a levél elföld, amit ugyanez a róm. kath. h. lelkész odahaza, a saját községében véghezvisz. Márokban, illetve Márokpapiban anyaegyháza van a többségben levő református híveknek s anyaegyháza a kisebbségben levő római katolikusoknak is. Mindkét egyháznak saját felekezeti iskolája. Vegyesvallású szülőknél megtörténik, hogy gyermekeiket hol az egyik, hol a másik felekezeti iskolába iratják be, hogy így a különböző vallású gyermekek egyjellegű iskolába járjanak, egyfajta könyvet használhassanak stb. Ehhez törvényes joguk van.

Az elmúlt 1937—38. tanévre négy református vallású növendék vétetett fel a róm. kath. iskola felsőbb osztályaiba. Ezek felvételénél olyan szabálytalanságok gyanúja merült fel, amiért hivatalos lépéseket kellett tennem. Az eljárás most van folyamatban s így erre nem térek ki. Az azonban vitán felül álló tény, hogy ezek a református növendékek az egész iskolai év folyamán résztvettek a reggeli és esteli róm. kath. miséken és — bizonyára parancsra — a hajnali ájtatosságokon is. Az is tény, hogy e növen-

dékek egyikét, névszerint Deák Etel II. o. tanulót Vida Mihály róm. kath. h. lelkész folyó év június hó 3-án meggyóntatta. Még sokat írhatnék a felekezeti közeli helyzet szörnyű jelenségeiről, az örülség szélén álló, elkeseredett életokról, ez azonban nem tartozik ide. Annak is eljön az ideje.

Nagyméltóságú Miniszter Úr! Vida Mihály mároki r. kath. h. lelkész nem tiltakozik az ellen, hogy a fejeircsei róm. kath. gyermekek a református iskola áldásait élvezzék minden hozzájárulás nélkül, de azt megparancsolja, hogy még elkerülhetetlen szükségből se tegyék be a lábukat az iskolát fenntartó reformátusok templomába. Vajjon mitől félti őket? Nem tiltakozik az ellen, hogy szegény, éhező, kicsiny gyermekek járhatatlan utakon, hosszú kilométer távolságokról gyalog keressék fel őt és az ellen sem tiltakozik lelkiismerete, hogy ezáltal hosszú időre elvonja őket a mindennapi iskola kötelezettségeitől. Kiparancsolja a gyermekeket az elérhető, egyetlen istenházából, brutálisan megsérti templomunk méltóságát, megparancsolja, hogy csak otthon imádkozzanak, de ugyanakkor ő maga református gyermekeket elkeresztel, református gyermekeket misére vezet és református gyermekeket meggyóntat.

Nekünk már sok mindent megparancsoltak, Nagyméltóságú Uram! Mi teljesítettünk is hűséggel

minden parancsot, ahol pénzünkkel, életünkkel, vérünkkel áldozatot kellett hozni magyar hazánkért. Úgy tudom, ilyenkor seholyse maradtunk kisebbségben. Minden parancsot teljesítettünk, ahol áldozatot kellett hoznunk a békességért. Némáságot parancsoltak ránk hősi emlékművek leleplezésekor, mintha nekünk nem is lettek volna hőseink. A római kath. egyház legsajátosabb ünnepén, az eucharisztikus kongresszus idején megparancsolták, hogy híveink fellebögözzék házaikat. De nem lehet Nagyméltóságodnak tetszése szerinti cselekedet és parancs egy róm. kath. h. lelkésznek az az eljárása, hogy saját híveit kiparancsolja az egyetlen megközelíthető templomból, a mi templomunkból s ugyanakkor a református híveket a református templom közvetlen tőszomszédságában misére vezeti — és meggyóntatja. Nem hiszük, nem akarjuk hinni, hogy I. István királyunk jubileumi esztendejében nekünk kellene eljátszani és elszenvadni az egykori pogányok, az eretnekek szomorú szerepét.

Kérem Nagyméltóságodat, erősítsen meg ebben a hitünkben.

Maradok a legmélyebb tisztelettel mindenkor kész szolgálója:

Kelemen Gyula,
református esperes.

Lelkészjelölés és bemutatkozó szolgálat.

A „Debreceni Protestáns Lap” legutóbbi számában Kelemen Gyula esperes úr „Megválasztják a lelképásztort” c. cikkében a lelképásztörvályasztásoknál az E. T. II. tc. 42. §-ában elrendelt lelkészjelöléssel és a 44. §-ban lévő bemutatkozó szolgálat körüli esperesi teendővel foglalkozik.

Kelemen esperes úr azt írja: „Akit a bizottság jelöl, az köteles az esperes felhívására szolgálatra megjelenni a gyülekezetben (44. §). Az erről intézkedő 44. §-ban igen zavarólag hat ez a kitétel, hogy „a 32. §-ban megállapított módozatok szerint”, ez azonban — mint egy korábbi dolgozatomban részletesen kifejtettem — nem jelenti a presbitériumnak olyan jogát, hogy a jelöltek közül csak azt hívja bemutatkozó szolgálatra, akit akar. *Az esperes köteles minden jelöltet felhívni, tehát nem felkérni, bemutatkozó szolgálatra s ehhez a bemutatkozáshoz minden jelöltnek joga van.* Máskülönben mit ér jelöltségi jogával?”

Kelemen esperes úr ezen álláspontját nem támasztja alá sem a törvény erejével, sem annak gyakorlati alkalmazásával, nyilván azért, mert nem lehet!

Kétségkívül az E. T. II. tc. 44. § 2. bekezdése nem világos és különféle magyarázatra alkalmas, de a fenti cikk felfogását nem igazolja!

A törvény világosan előírja, hogy a lelkészjelölés jogerőre emelkedése közötti és a legfeljebb 30 napra kitézött választás közötti két közbeneső vasárnapon ki kell a szószékből hirdetni a választás idejét és helyét a jelöltek, illetve választhatók (47. §) nevét és a jelölési sorrendet. Erre a két közben levő vasárnapra az esperes a jelölteket a „32. §-ban megállapított módozatok szerint bemutatkozó szolgálatra hívja fel”. A 32. §-ban

szóban lévő módozat: az illető egyházközség privilegiumán, vagy esetleg anyagi erején alapul. Ha akar, meghív valakit, illetve a jelöltek közül azokat, akiket akar bemutatkozó szolgálatra, ha nem kíván senkit meghallgatni, akkor az esperes sem tehet semmit, mert erre a törvény jogot nem ad.

A bemutatkozó szolgálat a 32. § 3. bekezdésében világos rendelkezéssel így van előírva: „kizárólag a rendes és szokásos vasárnapi istentisztelet elvégzésére szorítkozhatik”. A rendes és szokásos istentiszteleti alkalom a két közbenlevő vasárnap délelőtt és délután, vagyis 4, legfeljebb még ifjúsági istentiszteletre (2 vasárnap), tehát 6 alkalomra szól.

A jelölő bizottságok pedig igen sokszor többet is jelölnek.

Kelemen esperes úr cikke szerint mindenkit, akit jelölnek, az esperesnek kötelessége felhívni a bemutatkozásra.

Ez az álláspont nem lehet a magyar református egyház hivatalos álláspontja. Legyen szabad ezt az ellenvetésemet a következő adattal alátámasztani.

A debreceni egyházmegye jelölő-bizottsága a hencidai lelképásztori állásra a 27 pályázó közül 23 vagy 24 (egyik jelölt tudomása szerint) pályázót jelölt, miután rendbentalálta okmányait, természetesen megállapította közöttük az érdemességet, illetve jelölési sorrendet.

Kelemen esperes úr álláspontja szerint Dr. Szász Imre esperes úrnak kötelessége lett volna felhívni mind a 23 vagy 24 jelöltet bemutatkozó szolgálatra és a hencidai egyháznak viselnie kellene a 24 jelölt és kísérő lelkész költségét, cca 400—500 P-t. Ezzel szemben tudtommal csak három bemutatkozás volt

— melyet a presbitérium kért — és az esperes teljesített.

Ha Kelemen esperes úr álláspontja volna a helyes és nem a többi egyházmegyében is úgy értelmezett felfogás, mint a debreceni egyházmegyéé is, tudom, hogy a hevesnagykunsági egyházmegyéé is, akkor a választás eredménye ellen 20 felebbezés futhat be és ugyanakkor 20 fegyelmi feljelentés a debreceni egyházmegye esperese ellen, azért, mert a „kötelességét” a bemutatkozó szolgálatra felhívást illetőleg nem teljesítette.

Nem tudom elképzelni, hogy a törvény által előírt két közbenlevő vasárnap a *rendes és szokásos* istentiszteleti alkalmakkor, *hogyan tudna 23 vagy 24 jelölt* bemutatkozó szolgálatot végezni?

Más kérdés aztán az, hogy a 23 vagy 24 pályázó jelölése helyes-e? Minden tisztelet a bizottságnak! Törvényes alapon állottak, szabályszerűen jártak el, mert az E. T. II. tc. 42. § 3. bekezdése értelmében a bizottság a pályázók közül legalább három köteles jelölni, jogosult azonban valamennyi pályázót jelölni, természetesen azokat, kiknek okmányaik rendben voltak. De kérdem: mi szükség volt akkor a törvényben a jelölésre, a korlátozásra, mert kétségtelenül ez

volt a törvényalkotók célja, hogy a „választási harc” féktelen hullámveréseinek némi gátat vessenek azzal, hogy csak néhány jelölt között engedik meg a szerény versenyt.

23 pályázó jelölése nem lehet a törvényhozók intenciója!

A törvény keretel ad, az emberi logikának kell kitölteni helyes tartalommal, úgy, hogy az Anyaszentegyház ne szenvedjen kárt!

Kelemen Gyula esperes úr bizonyára revízió alá veszi fenti álláspontját a bemutatkozással kapcsolatban, vagy pedig hivatásos törvénytárgyaló egyházmegyei jogászok véleményének kikérése után az egyetemes egyház fog hivatalos értelmezést adni, mert ebben nincs egységes felfogás, hanem „ahány fő, annyi vélemény!”

Tisztelettel bocsánatot kérek Kelemen esperes úrtól, hogy fiatal létemre ellenvéleményt vagyok bátor elfoglalni, de úgy érzem, hogy a tárgyilagos véleményvilágításra mindenki jogosult s ezt a kor és rang nem befolyásolhatja.

Bojt, 1938 július 5.

Csávás Sándor,
lelképásztor.

Énekeskönyvünk dícséreteinek eredete.

(Folytatás)

331—332. Immár eljött az óra, Búcsút vennem, el kell mennem (a Debreceni Halottasból ismeretlen szerzőtől).

333. *Óh jaj, gyászos hang.* Az 1838-i erdélyi énekesből. Az új erdélyi énekes szerzőjét minden közelebbi adat nélkül így jelöli meg: Horkai.

334. *Már elmegyek az örömbé.* Az 1462-i Gönczi-féle énekesből. Az eredeti ének versőiből ez olvasható ki: Miklós deák dolga. Jelen formájában harmadára van lerövidítve s így is erősen át van dolgozva.

333. *Seregeknek szent Istene.* Az 1838-i erdélyi énekesből. Szerzője ismeretlen.

336. *Hagyjátok el hív keresztyének.* Az 1593-i bártfai énekesből. Prudentius: Jam maesta quiesce querele kezdetű himnuszának fordítása. Fordítója ismeretlen.

337. *Jer lemessük el a testet.* Az 1569-i Szegedi-féle énekesből. Eredetije a Mandemus istud nunc humo kezdetű himnusz. Fordítója ismeretlen. Átdolgozással s a 4., 6., 8., 9. versszakok elhagyásával került vissza énekesünkbe.

338. *Itt nincs igazi boldogság.* A Debreceni Halottasból ismeretlen szerzőtől.

339. *Gyarló testünk porrá lészen.* A Debreceni Halottasból ismeretlen szerzőtől.

340. *Itt a sírhalmok sorában.* Az 1838-i erdélyi énekesből. Szerzője ismeretlen.

*

Az elmondottak alapján, ha szemlét tartunk dícséreteink multja felett, a következő képet kapjuk: 3 énekünk való a legrégibb énekyűjteményből, a Batthyány-kódexből: 21, 27, 43 d.

7 énekünk való a legrégibb református énekes-

könyvből, a Szegedi Gergely debreceni lelkész 1569-i énekeséből (Első, 1562-i kiadásából nem maradt ránk egyetlen példány sem). Ez a 7 ének a 32, 69, 89, 90, 183, 236, 337. d.

1 énekünk való a Bornemissza Péter 1582-i énekeséből: a 8. d.

2 énekünk való a Szegedi-féle 1590-i énekesből a 7, 360. d.

2 énekünk való a Gönczi Kovács György debreceni püspök 1592-i énekeséből: a 91, 181. d.

2 énekünk való az 1593-i bártfai énekesből: 211, 336. d.

1 énekünk való a Szenci Zsoltárainak todalékából (1607): a 212. d.

1 énekünk való a Szenci Zsoltárainak todalékából (1612): a 164. d.

1 énekünk való a Ráday Graduálból (1633): 82. d.

1 énekünk való a Csurgoi Kódexből (1630-as évek): a 81. d.

1 énekünk való a Gönczi-féle 1642-i énekesből: a 334. d.

6 énekünk való a Gönczi-féle 1654-i énekesből: a 63, 162, 163, 194, 245, 166. d.

2 énekünk való a Gönczi-féle 1682-i énekesből: a 195, 207. d.

1 énekünk való a Szenci Zsoltárainak todalékából (1685): a 160. d.

2 énekünk való a Gönczi-féle 1699-i énekesből: a 48, 166. d.

2 énekünk való a Ráday Pál Lelki Hódolásából (1715): a 84, 324. d.

3 énekünk való a Gönczi-féle 1730-i énekesből: a 165, 167, 182. d.

1 énekünk való az Új Zengedező Mennyei Karból (1743): a 99. d.

19 énekünk való a Losonczy István Éneklésben Tanító Mesteréből (1754): a 33, 130—146, 204. d.

1 énekünk való a Szőnyi Benjámín Szentek Hegedűjéből (1762): a 80. d.

3 énekünk való az 1778-i erdélyi énekesből: a 30, 197, 205. d.

120 énekünk való az előző (1808-i) énekesből: a 2—5, 11, 12, 16—19, 23, 26, 35, 36, 39—42, 45—47, 52—56, 60, 61, 64—67, 70—75, 78, 79, 85—88, 92, 105—129, 147—159, 168—173, 184—187, 196, 206, 210, 213, 216, 227, 228, 231, 240, 242—244, 246, 248, 252, 253, 257—259, 261, 269—271, 273, 274, 278, 279. d.

53 énekünk való az 1838-i erdélyi énekesből: az 1, 6, 9, 10, 14, 15, 31, 34, 49, 59, 62, 83, 93—98, 161, 174—177, 193, 198, 203, 208, 215, 222, 223, 233, 234, 247, 250, 254, 256, 262, 264, 267, 272, 277, 280, 295—297, 299, 304, 326, 328, 330, 333, 335, 340. d.

23 énekünk való a Debreceni Halottasból: a 300, 302, 303, 306—314, 320—325, 329, 331, 332, 338, 339. d.

3 énekünk való a Pápai Halottasból: a 305, 315, 327. d.

1 énekünk való a Sárospataki Halottasból: a 316. d.

13 énekünk való a Hozsánna énekeskönyvből: a 282—294. d.

46 énekünk való az 1903-i próbaénekesből: a 13, 20, 22, 24, 25, 29, 37, 44, 50, 51, 57, 58, 68, 76, 77, 101—104, 178—180, 188, 192, 199—202, 209, 217—219, 229, 230, 235, 249, 251, 255, 263, 268, 275, 276, 281. d.

3 énekünk való az 1908-i erdélyi énekesből: a 100, 237, 318. d.

16 énekünk való az 1916-i próbaénekesből: a 28, 38, 214, 220, 221, 224—226, 232, 238, 239, 265, 298, 301, 317, 319. d.

1 énekünk nem szerepelt a próbakiadásokban: a 241. d.

Ha a próbakiadások énekeit egyszerűen „új énekeknek” vesszük, mint teszi ezt énekeskönyvünk is, akkor azoknak jórészt csatolni kell az 1908-as erdélyi énekeshez, hiszen az az 1903-i próbaénekeskönyv új anyagát majdnem teljesen átvette. Helyesebben úgy is mondhatnók, hogy az erdélyi 1908-i énekeskönyv-reform a mi 1903-i próbakiadásunkon épült fel. Sajnos, hogy ennek a próbakiadásnak az anyagát nem használta fel jobban az 1916-os reform!

Ha végül dicséreteink eredetét vizsgáljuk, a következő összesítést kapjuk: dicséreteink túlnyomó része eredeti magyar ének. Latin himnusz az eredetije négynek: 43 (Örvendezzen már e világ), 181 (Krisztus, ki vagy nap és világ), 336 (Hagyjátok el hív keresztények), 337 (Jer temessük el a testet) d. Német eredetire támaszkodik 17: 32 (Megáll az Istennek ígéje), 63 (Jövel Szentlélek Úristen), 82 (Az Istennek szent anygala), 86 (A csillagos égnek seregei ott fent), 87 (Nagy az Úr, ki fényes házat építette), 94 (Mit használ keresztységem), 99 (Légy csendes szívvel), 116 (Istenre bizom magamat), 164 (Hálát adok néked, mennybéli Isten), 167 (Magasztallak én téged), 183 (Adjunk hálát az Úrnak, mert érdemli), 191 (Már az erdők elpihennek), 195 (Én Istenem — Sok nagy bűnöm), 212 (Uram bocsássad el), 236

(Erős várunk nekünk az Isten), 237 (Térj magadhoz, drága Sion), 260 (Mire bánkódom, óh te én szívem) d. Még ha régi énekeink közül egynéhánynak a kutatás, mint meg vagyok győződve, meg is fogja találni német eredetijét, énekeskönyvünk magyar jellege egyáltalán nincs veszélyeztetve.

Termékeny volt mindig a magyar egyházi lant s egy eljövendő reform alkalmával biztosan újabb maradandó alkotásokkal fogja gazdagítani énekköltészetünket.

Dr. Horkay László.

Az Egyház missziói munkája. (Az Egyház történeti képe, élete, tevékenységei. A pásztori misszió. A gyülekezeti misszió. A külmisszió.) Írta: Dr. Makkai Sándor v. erdélyi püspök, egyetemi tanár. Budapest, 1938. Révai kiadás.

Vannak emberek, akik szeretnek éles határvonalat húzni az „elmélet” és a „gyakorlat” között. Ezek szerint merőben külön világot jelent az egyik és a másik. „Más az elmélet és más a gyakorlat” mondják s akarják, hogy a gyakorlatnak az elmélettől való függetlenítése nemcsak lehetséges, hanem szükséges is.

Nem mondom, hogy nincs igaza ennek az álláspontnak akkor, ha a fantazmagóriák világába tartozó, a valósággal, az étellel semmiféle kapcsolatban nem álló elméletről van szó — mert lehetséges és van ilyen is —, de tarthatatlan és éppen a gyakorlat szempontjából és érdekében kétségbeejtő akkor, ha — mint sokszor — a tudomány negligálását, vagy megtagadását akarja jelenteni. A tudomány principiumok, egyetemes érvényű igazságok, összefüggések, törvényszerűségek kutatását, megállapítását, rendszerezését végzi az ismeret szempontjából szóbajöhető minden területen, külső és belső világunkban egyaránt. Amikor pedig ezt teszi, akkor reflektort gyújt, látni tanít, a járást, a munkát, a „gyakorlatot” teszi lehetővé, biztossá és eredményessé.

Nincs ez másként az Egyház, mint élő organizmus világával kapcsolatban sem. Az Egyház lényegére, életére, tevékenységeire vonatkozó alapvető elvek tisztázása nélkül állásfoglalásunk bizonytalan, járásunk sötétben tapogatás, munkánk pedig gyümölestelen, sőt káros is lehet. Csakúgy, mint a kuruzslóé, aki az emberi szervezet ismerete nélkül vállalkozik lelkiismeretlenül annak a szervezetnek az életműködésébe való beavatkozásra.

Makkai Sándornak az Egyház missziói munkájáról szóló nagyszerű könyve azért nyereség és azért áldás, mert a ma emberének a ma nyelvén időfölkötti igazságokról ad világos tanítást, amikor az Egyház és a misszió lényegét tisztázza. Nem kell hangsúlyozni, hogy mennyire szükséges a tisztánlátás ebben a kérdésben a jelenkori kereszténységre nézve, amelynek nyilvánvaló válságában a döntő problémát a szerző

elevenre tapintó kézzel az Egyház misszióivá tételében mutatja fel.

A munka első része az Egyház történeti képét, életét, tevékenységeit állítja elénk homályt nem tűrő világossággal. Amit az Egyházzal el lehet és el kell mondani lényegének, életének, feladatkörének tisztázása és a ma izzó kérdéseivel szemben szükséges állásfoglalás szempontjából, azt mind megkapjuk anélkül, hogy egyetlen nélkülözhető mondatot találhatnánk.

A második részben a pásztori misszió, a harmadikban a gyülekezeti misszió, a negyedikben a külmiszió problémakörét járhatja be velünk a tudós professzor az alapvető elvek megvilágításával, a történeti fejlődés áttekintésével, az eredmények összegezésével, a helyzetkép megadásával és a tennivalók, módszerek megmutatásával.

Itt-ott, részletkérdésekben jelentkezhettek felfogásbeli különbség, a lényegre nézve azonban, hogy t. i. a különböző missziói munkaágakban az Egyház legsajátosabb élettevékenységéről van szó s hogy a munka szervezése, „a szervezet... nélkülözhetetlen, de *magában véve*... hiábavaló”, mert „a szervezet nem tesz mássá, újjá lelkében senkit sem... Isten Lelke az a hatalmas és egyedüli erő, mely a szervezetet élővé és hatóvá teheti” — a meghódított igazság erejével hatnak Makkai Sándor megállapításai.

Nem kétséges, hogy a kiváló professzor elsősrban hallgatóira, a hólnap pásztoraira tekintettel kívánta a tárgyalt témakörben az elvi alapvetés munkáját elvégezni, az ő látásukat akarta tisztává, felelősségüket elevenné tenni. Nem lehetnek eléggé hálásak a nekik adott gazdag ajándékért. Nem kétséges azonban az sem, hogy magyar református egyházunk minden hivatalos munkása és minden intelligensebb tagja számára a falat kenyér szükségességét és áldását jelenti ez a munka. Köszönjük Makkai Sándornak, hogy megírta. **Ferenczy Károly.**

Az egyetemes papság lényege és jelentősége. A Kálvin János Társaság első országos januári konferenciájának előadásai. Dr. Kiss Ferenc ny. debreceni egyetemi professzor előszavával. *Sajtó alá rendezte: D. Sipos István theol. m. tanár,* a Kálvin János Társaság főtáskára. Budapest, 1938. *Ára 4:20 P.*

Jó szolgálatot végzett a magyar theologia ügyének Dr. Sipos István, amikor a Kálvin János Társaság kiadványai VII. kötetként sajtó alá rendezte a társaság 1937 januárjában tartott konferenciájának előadásait, amelyek az egyetemes papság eszméje köré csoportosultak és kimélyítették ezt az igazán bibliai és kálvinista dogmát. Kiss Ferenc bocsátja útjára az előadásokat, hangsúlyozva az egyetemes papság égető és igazán aktuális kérdését. A konferencia első napjának bibliatanulmányát Dr. Szabolcska László budahegyvidéki lelképásztor adja I. Péter 2: 5—9. alapján. Pap Ferenc budapesti vallásstanár történetileg világítja meg az egyetemes papság kialakulását. Nagyvonalú előadásában tárgyalja a kérdés genetikáját, vallástörténeti fejlődését az Ó- és Újtestamentumban, a reformáció előtt. Különösen érdekesek fejtegetései a római felfogást illetőleg. Majd sorra veszi a reformáció nézetét, központi helyet adva Kálvin írásmagyarázatának és az Institutionak és a két szimbolikus könyvünknek, befejezve a reformáció utáni korrallal. Az egyetemes pap-

ság lényegéről szól Dr. Sebestyén Jenő theol. igazgató előadása. Előadása teljesen kimeríti a kérdés dogmatikai oldalait. Dr. Csekey Sándor theol. professzor a keresztyén ember profétai tisztét magyarázza történelmileg és dogmatikailag is. Különösen érdekes az a rész, mely az evangélizációról mond aktuális dolgokat. Az első nap előadását Farkas István püspök bibliamagyarázata zárja be a Kolosséi levél 3: 16. alapján, míg a második napot Tóth Lajos szekszárdi lelképásztor nyitja meg a keresztyén papi szolgálatról tartott bibliatanulmányával. A papi tisztról Dr. Budai Gergely theol. professzor, a királyi tisztról pedig Bogdán Gyula kispesti lelképásztor beszél, Dr. Sebestyén Jenő az egyetemes papságot a református élet szempontjából vizsgálja. A könyvet Dr. Hetessy Kálmán bibliamagyarázata zárja be. Kár, hogy Ravasz László előadását a könyv nem közli.

A kiadvány nagyszerű gyakorlati segédeszköz a gyülekezeti munkában. Az előadások alkalmas tárgyat adnak egy vallásos-estély, esetleg egy egyházi konferencia számára, a lelképásztor részére pedig elsőrangú felfrissítő eszközök, amelyeknek témáját nagy haszonnal lehet alkalmazni a szószéken is.

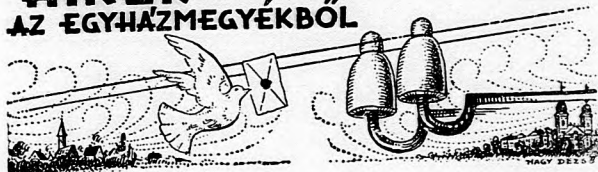
A könyv a Kálvin János Társaság tetszetős kiadásában jelent meg és kapható a főtáskánál: Budapest, IX., Ráday-u. 28. **F. P.**

A magyar kultúra egységbe foglalásának új terve. A kultúra anyagának folytonos növekedése a művelt emberek nagyobb részére nézve lehetetlenné teszi, hogy a kultúra hónapról-hónapra termelt értékeit megismerhessék. Véletlenek határozzák meg, hogy ki milyen könyvről, tanulmányról, szindarabról, festményről stb. értesül. Más szóval ez azt jelenti, hogy művelt közönségünk a magyar kultúrának csak szűkebb körét, esetleg csak egyes részlet-darabjait ismeri, de megközelítőleg sincs áttekintése az egész kultúráról, szellemi életünk fejlődéséről. Ezen a régi hiánynon akar segíteni a *Magyar Kultúrszemle* címen most indult folyóirat, mely céljával azt tűzte ki, hogy a magyar kultúra minden produktumát *hónapról-hónapra összegyűjti, rendszerezi és tárgyilagosan ismerteti.* Tervezete szerint külön rovatokban adja a kultúra egyes területeinek keresztmetszetét. *Könyvszemléjében* a Magyarországon egy hónapban megjelent összes könyveket ismerteti. *Folyóiratszemle* címen az összes értékes magyar folyóiratok cikkeinek, *Napilapszemle* címen a magyar napilapok értékes tudományos és szépirodalmi cikkeinek egyhavi bibliográfiáját adja. Az irodalmi kultúra bemutatása mellett ugyanilyen módon rendszerezi a színházi és művészeti új anyagot is. *Színház- és filmkultúra* rovatában minden hónapban előre ismerteti a bemutatásra kerülő összes szindarabokat és filmeket, *Zene, Festészet, Szobrászat, Építészet* címen, négy további rovatában összefoglalóan mutatja be mindazt, amit a magyar kultúra ezeken a területeken hónapról-hónapra alkot. A különböző rovatok együttesen a magyar kultúra egy-egy hónapjának *egységes, világos és teljes képét* adják. A folyóirat ismertetéseinél követett alapelvek: *áttekinthetőség, teljesség és tárgyilagosság.*

A Magyar Kultúrszemle második száma most jelent meg, két rovatában hatalmas anyagot ölel fel. További számaiban épülnek ki a többi rovatok, a

lap kb. a hatodik számában lesz teljes. A folyóirat legfőbb hivatása a magyar kultúra minél szélesebb körökben való terjesztése, ennek megfelelően előfizetési ára olyan alacsony, hogy mindenki megvásárolhatja (egész évre 2 P, félévre 1 P, egyes szám ára 20 fillér). Mutatványszámot díjtalanul küld a Magyar Kultúr szemle kiadóhivatala (Budapest, IV., Kecskeméti-u. 13., félemelet).

HIREK AZ EGYHÁZMEGYÉKBŐL

BÉKÉSBÁNÁTI EGYHÁZMEGYE.

Újjáépítik a gyomai református egyház orgonáját.
A gyomai református egyház műemlékké nyilvánított hatalmas templomának restaurálásával kapcsolatosan újjáépített elavult, régi orgonáját. Az impozáns méretű orgona átépítését Szabó Gyula tiszaföldvári kántor, egyházmegyei orgonaszakértő művészi tervezete alapján Gerstenengst József budapesti orgonáépítő végzi. Az új orgona pompás, empire stílusú, mintegy 9 méter magas szekrényét és prospektjét Papp Zsigmond gyomai presbiter, kőfaragómester tervezte, olyan művészi tökéletességgel, hogy azt a Műemlékek Országos Bizottsága is jóváhagyta. Az új orgona 26 fő- és 18 mellékváltozatú, kétmanuális, pneumatikus rendszerű mű lesz, melyben felhasználásra kerül a régi orgona 24 változatának minden használható sípja. Az így átépített orgona az egyházmegyének legnagyobb orgonája lesz s felavatása ez év október 31-én, ünnepélyes keretek között történik meg.

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

A debreceni egyházmegye lelkészegyesületi közgyűlése június hó 21-én volt Monostorpályiban, az esperesi székhelyen. Az idén is csaknem minden egyház lelkipásztora jelen volt. Különleges, kedves jelleget adott a közgyűlésnek az, hogy a 40 lelkipásztor mellett 14 lelkipásztorné is állandóan ott volt. Ott láttuk magunk között a súlyos betegségből csak nemrég meggyógyult Kulin Imre gondnokunkat, nyug. táblai tanácselnököt, Dr. Csikesz Sándor egyetemi rektor-professzort, Uray Sándor egyházkerületi főjegyzőt kedves feleségével együtt; sőt legkellemesebb meglepetésünkre drága jó Püspök urunk, boldogult Maklár Károly is megjelent közöttünk a gyűlés végefelé Futó András püspöki titkárral.

A közgyűlés istentisztelettel kezdődött a templomban. Bibliát olvasott és imádkozott Tassy János pocsaji lelkipásztor, az Igét I. Kor. 3:10—14. v. alapján Mezey Béla Debrecen, nyilastelepi lelkipásztor hirdette. Istentisztelet után a közgyűlés tárgysorozata következett.

A XXII. zsoltár 1. versének eléneklése s Dr. Szász Imre esperes imádsága után megnyitó beszé-

dében köszöntötte a szép számban megjelent nagytiszteletű asszonyokat, akik Uray Sándorné főtiszteletű asszonnyal az élükön közöttünk vannak; Kulin Imre egyházmegyei gondnokot, Dr. Csikesz Sándor egyetemi rektor-professzort, Uray Sándor egyházker. főjegyzőt, Veress Bálint nyug. tb. esperest, Dr. Juhász László ny. lelkipásztort, Egerházi Lajos ORJÓ igazgatót s valamennyi megjelent lelkipásztort.

„A lelkészképzés reformja” címmel tartott előadást Dr. Farkas Pál. A nívós és tartalmas felolvasás élénk és sok tekintetben szemelött tartandó hozzászólás-sorozatot váltott ki. A felszólalások során különösen hangzott, hogy amíg a tiszántúli kerületben a segédlelkész-felesleg oly nagy, addig a Dunamelléken és más kerületekben theologus diákok vannak exmittálva. Szó esett a szelekcióról, lelkészi házasságról, gyakorlatibb kiképzésről stb. Igen értékes és mindvégig tanulságos volt Nagy Lajos felolvasása: „Mit olvasott régen, mit olvas ma, és mit olvasson református népünk?” Régen bibliát, zsoltárt, imádságos, sőt prédikációs könyvet olvasott; ma a legtöbbször hitvány fércművet; a jövőben kívánatos volna állandó kölesönkönyvtár létesítése. Szó esett az egyházi adó kezelése végrehajtása körül, a közigazgatási hatóság részéről mutatkozó különböző visszasságokról is. A nyiregyházi Leánykálvineum ügyében közgyűlésünk magáévá tette a középszabolicsi, valamint a tiszántúli egyházkerületnek a Kálvineum tanítónőképző-akadémia érdekében hozott határozatát. Kardos Lajos egyházzenei bizottság megalakításáról szóló előadása, miután ez már folyamatban is van, elmaradt. Közgyűlésünk jól esőleg vette tudomásul nagymélt. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr leiratát, melyszerint az állami középiskolákban a református tanárok és növendékek október 31-én, valamint a csendes napok alatt is felmentendők. Dr. Vasady Béla ORLE tanulmányi főtákar levélben menti ki magát. Ördög Lajos egyházmegyei főjegyző imádsága és a CXXXIV. zsoltár 1. versének eléneklése után a közgyűlés lelki gyümölcsökkel gazdagodván véget ért. — E napon is éreztük, hogy Isten lelke ott járt közöttünk.

A debreceni Árpád-téri egyházrész Dr. Hegyaljai Kiss Géza belsőbócsi lelkészt választotta meg lelkipásztorául. Országosan ismert kiváló lelkipásztorra esett a gyülekezet választása. Életrajzi adatait a következőkben ismertetjük olvasóinkkal.

Dr. Hegyaljai Kiss Géza 1893 március 21-én született Mádón, Zemplén megyében. Édesapja Kiss Károly igazgató-tanító, édesanyja Theisz Mária tanítónő volt. 1918-ban szerzett lelkészi oklevelet. Segédlelkész volt Megyaszón, Erdőhorvátiban, h. lelkész Újcsanakon, hitoktató Budapesten, h. lelkész Monokon, Mádón. Rendes lelkész volt 1924-től Monokon, 1926-tól Belsőbócsón és Külsőbócsón, Alsóborsodban, hol az egyházmegyének belmissziói, kálvinszövetségi előadója, jegyzője volt, a tiszántúli egyházkerület hivatalos lapjának pedig főmunkatársa. Három harangot önttetett: Mádón, Monokon, Bócsón. Monokon a templom, parókia megújításával is jó emléket hagyott. Tizenkétévi szolgálat a bócsi szent ekléziában az egyház külső-belső megújulásának ideje volt. Megújította a templom fedelét, bevezetette a villanyt, felállította a negyedik tanítói állást. Külsőbócsón

kéttermes iskola épült tanítói lakással, a régi iskolát átalakították gyülekezeti teremmé. Belsőbőcsön is átépült a két iskola és a lelkészlak fedele. Villany, postahivatal, telefon, hősök szobra, hősök kertje lett az ő idejében a községben. Az 1850 lelkes gyülekezetben 12 év alatt nem adott reverzalist kárunkra senki, javunkra annál többen, és 12 év alatt 30-an tértek át reformátusnak. Vallásos-estét 339-et tartottak 1926 ősztől 1938 tavaszáig. Az úrvacsorázók száma a gyülekezet lélekszámának egyharmada, ami a legjobb arány. A külsőbőcsi és belsőbőcsi vasárnapi iskola, leányegyesület, ifjúsági egyesület 1926-tól keletkezett. A bőcsi egyházi vagyonértéke 40,000 pengőt meghaladó emelkedést mutat. Kedvenc terve volt református kisedővoda felállítása Bőcsön. Ennek megvalósítására nem jutott ideje, de 100 pengős Hegyaljai-alapítványt tett erre a célra.

Derecske ünnepe. Vadon Béla derecskei lelkipásztornak 30 éves hűséges lelkipásztorkodását bensőséges közösségben ünnepelte meg a derecskei református gyülekezet. Pünkösöd ünnepét követő vasárnapon. A délután 5 órakor kezdődő ünnepségre óriási tömeg gyűlt össze úgy Derecskéről, mint a környékbeli gyülekezetekből. Uray Sándor egyházkerületi főjegyző igehirdetése után Dr. Szász Imre esperes méltatta könnyekig megható szép beszédben Vadon Béla lelkipásztor érdemeit és Tomay Dezső vallás-oktató-lelkésszel az ünnepeltnek vallaira helyezte a bibliakörök és a gyülekezet által ajándékozott szép palástot. Az ünnepelt lelkipásztor a presbitérium, bibliakörök, tanítótestület képviselőinek üdvözlése után meghatott szavakban mondott köszönetet az ő kedves gyülekezetének hűséges szeretetért.

A templomból a nemrég elhunyt Vadon Béláné sírjához vonult ki az ünneplő sereg. Itten a bibliakörök koszorút helyeztek el, a Polgári Dalegyelet gyászénekeket adott elő és Tomay Dezső imádkozott.

A vértesi református egyház örömteljes, szép ünnepet ünnepelt június 19-én, új kéttantermes iskolájának felavatása alkalmával. A gyülekezet őszinte és igaz örömét teljessé tette az a körülmény, hogy az épület a legjobb anyagból, a legprecízebb munkával, igen szép külsővel, kifogástalan állapotban készült. Örült a gyülekezet annak is, hogy a két tantermet két párhuzamos deszkafal szétnyitásával, percek alatt, egy 20 méteres szép gyülekezeti teremmé lehet átalakítani. Ez szinte már nélkülözhetetlen volt az egyre izmosodó belmissziói munkák előadóterméül. Ezzel az építkezéssel az egyházközség a tantermek kérdését — mivel a többi iskolák is igen jó állapotban vannak — ennek a nemzedéknek az életére megoldotta, úgy azonban, hogy a jelentős áldozatokat kívánó épület megépítése után az egyházra semmi nagyobb adósság nem maradt.

A nap a hatalmas boltíves templomban ünnepi istentisztelettel kezdődött, melyen Nagy Lajos sárandi lelkipásztor hirdette Isten Igéjét. Beszédében megrázó hatással szólt a keresztyén ember legmagasabb céljáról, az Isten gyermekévé való átalakulás boldog feladatáról. Az istentisztelet után következett a templom közelében fekvő, igen szép, nagy telken épült iskola felavatása. Itt a XC. zsoltár elnéklése után egyházmegyénk fáradhatatlan, kiváló esperese, Dr. Szász Imre tartott lélekbemarkoló szép beszédet a lelki ház megépítésének áldott szükségességéről. Beszédének az a része, amelyben az épületet felavatta

és Istennek ajánlotta: mindenkit lelke egész mélyében megrázott és elragadott. Utána egy szép magyar ruhás leány adott elő egy kedves ünnepi verset, az elemi iskolásgyermekek pedig egy összhangzatos ünnepi éneket. Az épületet Dobrossy Zoltán helybeli lelkipásztor vette át, megemlítve röviden az építés történetét és köszönetet mondva mindazoknak, akik az épület létrejöttében eszük és kezük munkájával fáradoztak. A Himnusz elnéklése után a közönség besereglött a megnyitott épületbe, hogy hálatelt szívvel elnékelje a 245. dics. 10. versét. A belépés alkalmával mindenkit kellemesen lepott meg Horthy Miklós kormányzó úrnak az előszoba falába beépített, carrarai fehérmárványon elhelyezett bronzreliefje, melyet hatalmas tölgyfakoszorú vesz körül. Az összenyitott termek falait bibliai feliratos táblák és történelmi szemléltetőképek csoportjai díszítik.

HEVESNAGYKUNSAGI EGYHÁZMEGYE.

Templomszentelés Kunesorbán. Nehéz, fáradtságos, de sohasem lankadó munka után valóra vált a kunesorbai református gyülekezetnek megalakulásával egyidős óhaja: felépült temploma.

A templom felszentelése, melyet főtiszteletű és méltóságos Makláró Károly püspök úr megrongált egészségi állapota miatt, a Püspök úr megbízásából Gaál István esperes végzett, május 15-én volt.

Az ünnepség lefolyását nem a mindennapi keretek örök egyformasága jellemezte. A külsőségek természetesen itt sem maradhattak el, de azokat megtöltötte a résztvevők lelkének melegségét sugárzó szeretet.

Délután fél 10 órakor érkezett meg a Püspök úr képviselőjében Gaál István esperes, kit a község határára 24 tagú lovashandérium fogadott, élén Papp Sándorral. A déli községi iskolánál a községi előjáróság nevében Szántay Ferenc főjegyző, a hősök szobra előtti bejáratnál pedig a református presbitérium nevében F. Tóth Sándor lelkipásztor üdvözölte Esperes urat, ki úgy a fogadtatást, mint az üdvözlőket bensőséges szavakkal viszonzotta.

Délután 10 órakor a templomajtó előtt egy kisleány üdvözlése után Császár Elek főgondnok átadta Esperes úrnak a templomkulcsot.

A templomba bevonulás s elhelyezkedés után vette kezdetét az ünnepi istentisztelet, melyen bibliát olvasott és imádkozott Tóth Lajos türkevei lelkipásztor, egyházm. tanácsbíró, Igét hirdetett s templomszentelő imát Gaál István esperes. A 231. dicséret 1. versének elnéklése után F. Tóth Sándor kunesorbai lelkipásztor ismertette a templom történetét, megemlékezvén a nemes adakozókról. A keresztelest Cziriák Géza türkevei lelkipásztor, egyházm. tanácsbíró végezte.

Istentisztelet után Esperes úr a községi főjegyzői hivatalban a presbitérium, képviselőtestület s az iskolák küldöttségét fogadta.

Délután 1 órakor közebed volt, melyen mintegy 750-en vettek részt.

A délutáni istentiszteleten Dr. Kökényessy András derzstomaji lelkipásztor végezte a szolgálatot.

Az ünnepély sorrendje gazdag volt. De ennek az ünnepélynek igazi gazdagsága mégis mélyebb ponton

keresendő. Gazdagságát az azon résztvevők szeretetének és szívük összedobbanásának sokszor könyvekben való megjelenése adta. Az a szeretet, mellyel az ifjú lelkipásztor vezeti gyülekezetét a haladás útján, az a szeretet, mely a hívek lelkében ég a gyülekezet előbbre haladása előtt akadályt nem ismerő lelkipásztoruk iránt, megható melegséggel áradt át az együttörvendezésen megjelenőkre. Mindenki érezte az isteni kegyelem nagyságát, mely felépítette a magyar pusztán a hívek lelkét egybeforrasztó fenséges figyelmeztetőt: a templomot.

E kicsiny gyülekezet megérezte, hogy megbízást nyert Istentől s e megbízást magára vállalva, teljesíteni is akarja!

Lelkipásztori meghívás. A törökszentmiklósi református egyház Olajos Pál lelkipásztor nyugalombavonulásával megüresedett lelkipásztori állásra *vitéz Dr. Marlon József* sellyei lelkipásztort hívta meg. Az új lelkipásztor beiktatása október elején lesz.

NAGYKÁROLYI EGYHÁZMEGYE.

Fóris Lajost, a nagykárolyi egyházmegye esperesét július 3-án iktatta be a hodászi lelkipásztori állásba Pecz István, a nagyszalontai egyházmegye esperese.

Ugyanazon napon iktatta be utódjául az olcsvapáti lelkipásztori állásba *Kelemen Ferenc*, volt esperesi segédlelkészt Peleskey Sándor tanácsbíró.

A nyugdíjintézeti végrehajtóbizottság id. Szilgythy Gyula gebei lelkipásztort saját kérelmére, mivel 75. életévét október 28-án betölti: 1938 november 1. kezdettel nyugdíjazta.

GYÁSZROVAT

Dr. Soós Béláné szül. Takács Irén, Dr. Soós Béla debreceni lelkipásztor második felesége, jún. 22-én, 29 éves korában elhunyt. Temetése 24-én délután volt nagy részvét mellett. A ravatálnál Dr. Révész Imre egyetemi tanár hirdette a vigasztalás Igéjét.

Fővenyessy Pál volt budapesti, később zsákai református lelkész nyugalombavonulásának 8. évében június 19-én, 54 éves korában Zsákán elhunyt.

Özv. Gavallér Jánosné született Tóth Erzsébet, a kisvársányi lelkipásztor özvegye, folyó hó 3-án, életének 64. évében, rövid szenvedés után az Úrban csendesen elhunyt. Földi maradványait folyó hó 5-én a debreceni Köztemetőben helyezték örök nyugalomra.

terneyi Ternyey István fényeslitkei református kántortanító fáradhatatlan munkás életének 41. évében, hosszas szenvedés után folyó hó 6-án visszaadta nemes lelkét Teremtőjének s 8-án helyezték örök nyugalomra a fényeslitkei temetőben.

Aldott legyen emlékezetük.

K Ü L Ö N F É L É K

Reformátusok világyűlése Debrecenben. Ez év augusztus huszonharmadikán a világon szétszórva élő magyar reformátusság testvéri találkozóra gyűl össze Debrecenben. Számítás szerint hárommillió kétszázézer magyar református lelket fognak képviselni azok, akik ezen a ritka és — Isten segédelmével reméljük —, gazdag áldásokat árasztó összejövetelen részt fognak venni.

A magyar reformátusok világyűlésének különös színt és jelleget ad az, hogy Debrecenben lesz megtartva. Debrecen a magyar református viláközpontja, a magyar kálvinizmus négyszázados, örökifjú szelleme. Ezt a szellemet szimbolizálja a jubiláló négyszázéztendő Kollégium, a lelki, szellemi, erkölcsi kincseknek ez a kiapadhatatlan forrása.

A debreceni magyar református világyűlés nagyszabású méretei máris kibontakoztak. Amerikából, Kanadából, Brazíliából és Argentínából már elindultak a református magyarok, hogy a magyar reformátusságnak ezen a páratlanul szép és felemelő napján láthassák a világ minden tájáról összesereglett hatalmas református sereget.

Nincs magyar református, aki ne vágyneket életében legalább egyszer bemenni abba a debreceni református Nagytemplomba, amelynek tornyában a Rákóczi öreg harang hívogatja a hívőket és hívogat a Nagytemplom megett a 400 éves Kollégium is, amelynek anyakönyvében 30,000 magyar diáknak a neve van bejegyezve. Ebben a Kollégiumban szórta szét nemes lelkét Méliusz Juhász Péter, a magyar református egyház nagy megszervezője, itt tanult Horthy Miklós Magyarország kormányzója, ez volt Csokonai Vitéz Mihály híres iskolája, s ki tudná elsorolni a magyar történelemnek és irodalomnak száz- és száz nagy alakját, akiket ez a híres Kollégium táplált és melengtetett kebelén. Messze kimagasló fellegvára volt ez az iskola nemcsak a tudománynak, hanem a magyar nemzet szabadságszeretőinek is. Fiai százával meneltek II. Rákóczi Ferenc lobogói alatt, s az 1848—49-i szabadságharc idején minden használható debreceni diák ott küzdött a magyar nép felszabadításáért és adott vitéz hős katonákat a világháború idején is.

A debreceni Kollégium drága nekünk, mert évszázados csarnokaiban a magyar reformátusság történelmi levegőjét szívja a mai kor embere. Figyelmeztet arra, hogy a hit hegyeket mozgat és épít.

A debreceni világyűlés a magyar református hit történelmi alkotásaival ismerteti meg az azon résztvevőket és ezzel megmutatja a számunkra egyedül lehetséges utat: Isten segédelmén kívül csak magunkban bízhatunk. Jöjjetek el azért Debrecenbe s mutassátok meg, hogy a reánk váró századokban méltók akarunk lenni őseinkhez!

A Rákóczi-harang már szól a nyári nagy találkozóra. Magyar kálvinisták, akiket szétszórta Isten keze a világ messze tájain, hazavárunk benneteket! És várunk benneteket is, pásztorai ennek a népnek, a közös erőforráshoz abban az épületben, ahol a mult lelke örökös és világít ki Magyarországot templomai és gyülekezetei felé!

A Magyar Reformátusok Világyűlésének programtervezete. Különvonat indul Budapestről Debrecenbe a Református Világyűlésre. A Magyar Reformátusok Világyűlése augusztus hó 23-án lesz Debrecenben. A világyűlés programtervezete a következő:

1. 9 órakor gyülekezés a Kollégium udvarán és zárt sorokban felvonulás a Nagytemplomba.

9 órakor istentisztelet a Nagytemplomban.

10 órakor a Magyar Reformátusok Világyűlése az alábbi tárgysorozattal: 1. LXV. zsoltár. 1. Bibliát olvas és imádkozik: Farkas István tiszánimnemi püspök. 3. A világyűlés megnyitása. 4. A világyűlés üdvözlés a magyarországi és külföldi magyar reformátusok képviselői által. 5. Dr. Ravasz László dunamelléki püspök, ORLE elnök válasza az elhangzott üdvözlésekre. 6. Hitvallásos deklaráció és határozati javaslatok. 7. Záróimádságot mond: Medgyasszay Vince dunántúli püspök. 8. XC. zsoltár. 9. Himmusz.

A világyűlés után a Kossuth-szobor és a Kollégium falán lévő Kolesy-emléktábla megkoszorúzása.

Fél 2 órakor ebéd a Magyar Református Világyűlés külföldi vendégeinek tiszteletére a Kollégiumban. (Csak hivatalos felköszöntők.)

Délután 3—6 óráig Debrecen város nevezetességeinek (templomok, Kollégium, Egyetem, Klinikák, Stadion stb.) megtekintése előre felkért csoportvezetőkkel.

6 órai kezdettel az Arany Bika nagytermében műsoros-est a Kálvineumok javára. A központi előadást Dr. Makkai Sándor, volt erdélyi püspök, debreceni egyetemi tanár tartja: „Krisztus magyar családja” címen.

Este 8 órakor közös vacsora a Kollégiumban.

E világggyűlésre, amelyen az amerikai, franciaországi, bécsi, továbbá az utódállamok területén lakó magyar reformátusok szép számmal fognak résztvenni, megfelelő számú jelentkező esetén, augusztus hó 22-én éjjel különvonat indul Budapestről Debrecenbe, ahová a kora reggeli órákban érkezik meg; a világggyűlés után pedig az esti órákban indul vissza Budapestre. Egy utas kedvezményes menettérít viteldíja Budapesttől Debrecenig és vissza 8 P. Ez a különvonat Budapest—Debrecen között minden vasúti esatlakozási ponton meg fog állni. Az itt felszállók menettérít jegye a távolság mérvéhez képest arányosan csökken. A vonat pontos menetrendjét és a közbeeső állomásokon felszállók menettérít jegyének árát később közöljük. Mindazok a Budapest, Pest környékén, Dunántúlon, Dunamelléken, illetve a Tiszántúlon lakó magyar református férfiak és nők, akik ezen a vonaton szándékoznak a világggyűlés napjára Debrecenbe utazni, augusztus hó 10-ig jelentkezzenek vagy az Országos Református Lelkészegyesület Gyűlési Irodájánál (Debrecen, Kollégium), vagy pedig a Budapesti Református Egyházmegye Esperesi Hivatalánál (Budapest, IX., Török Pál-u. 4. I.). A világggyűlés jelentkezési díja 1 P 50 fill. Akik a 23-i közös étkezéseken is részt óhajtanak venni, azok jelentkezésük idején étkeztetési díj fejében még külön 2 P 50 fillért fizetnek. A világggyűlés napjának délutánján nagy műsoros-est lesz az Arany Bika nagytermében, amelyre tanácsos a belépti jegy árát (2 P, 1 P, vagy 50 fill.) már a jelentkezéskor kifizetni, mert a jegyek egész bizonyosan már elővételben mind elkellenek. A különvonaton utazás menettérít díja is a jelentkezéskor előre fizetendő.

Akik nem a különvonaton óhajtanak a református világggyűlésre utazni, azok augusztus hó 10-ig az ORLE Gyűlési Irodájánál (Debrecen, Kollégium) történt szabályszerű jelentkezésükkel és az 1 P 50 fill. jelentkezési díj megküldésével egyidejűleg arról is értesítsék az Irodát, hogy igényt tartanak-e 50%-os vasúti kedvezményes igazolványra, vagy pedig nem? Igénylés esetén az igazolványt augusztus hó 15-ig postán küldi meg címükre a Gyűlési Iroda.

A világggyűlés jelentkezési díja (1 P 50 fill.), az étkeztetési díj (2 P 50 fill.), a különvonaton utazás menettérít jegyének az ára, valamint a műsoros-est belépti jegyének az ára (2 P, 1 P, vagy 50 fill.) a „Belvárosi Takarékpénztár, Debrecen” 28.793. számú csekklepton küldendő meg.

A szabályszerűen jelentkezők a Gyűlési Irodától megkapják a világggyűlés jelvényét is, amely nélkül a világggyűlésen résztvenni nem lehet.

A világggyűlésre Magyarország területéről jelentkező nők és férfiak elszállásolásáról az ORLE Gyűlési Iroda csak abban az esetben tud és akkor is csak az illetők költségén gondoskodni, ha már előzetesen a külföldi magyarok és az ugyanakkor Debrecenben tartózkodó ORLE konferenciái tagok a rendelkezésre álló szállodai szobákban, magán-szállásokon, internátusokban és tömegszállásokon valamennyien elhelyezést nyertek. A világggyűlés rendezőse arra kéri a Magyarországi területéről jelentkezőket, hogy vagy a Budapestről 22-én éjjel induló különvonattal, vagy pedig a Debrecenbe reggel befutó vonatokkal igyekezzenek megérkezni. Ezáltal lehetővé teszik azt, hogy a külföldről jövő magyar reformátusok és az ORLE konferenciáján résztvevők céljából hosszabb időre Debrecenbe érkező lelkipásztorok és családtagjaik elszállásolása nagyobb nehézségekbe ne ütközzék. **ORLE Gyűlési Iroda Debrecen, Kollégium.**

Az ORLE konferencia programtervezete: Augusztus 24. Szerda. Reggel egynegyed 8 órakor reggeli a szálláson, illetve a konferencia tagjainak közös étkezőhelyén. **8 órakor áhítat csak lelkészek részére** a Kollégium Oratóriumában. **Tárgy: Az Úr kérdez: kinek mondasz engem? 9 órakor** ugyanott a konferencia megalakulása. Megalakulás után ugyanott előadások az összes tagok részére. **9—10 óráig:** Az eucharisztikus világkongresszus. (Ez előadás után hozzászólások nem lesznek.) **10-től fél 11 óráig:** Aktuális dátumok. **11—1 óráig:** A pásztor a Főpásztor előtt (mint egyén, családító, igehirdető és lelkipásztor). (Megbeszélést bevezető

előadás előre felkért hozzászólókkal.) **Délben fél 2 órakor közös ebéd** a Kollégiumban. **Délután fél 4 órakor a konferencia folytatása az Oratóriumban. Fél 4—5 óráig:** Népünk igényei velünk szemben. (Megbeszélést bevezető előadás előre felkért hozzászólókkal.) **Fél 6—7 óráig:** Faj, nemzet és egyház. (Megbeszélést bevezető előadás előre felkért hozzászólókkal.) **Fél 4 órakor az Országos Református Lelkészek Egyesületének közgyűlése és konferenciája** külön tárgysorozattal a Református Gimnázium tornatermében. **Este 7 órakor evangélikációs istentisztelet** a különböző templomokban. **Este 8 órakor közös vacsora** a Kollégiumban.

Augusztus 25. Csütörtök. Reggel egynegyed 8 órakor reggeli a szálláson, illetve a konferencia tagjainak közös étkező helyén. **8 órakor áhítat csak lelkészek részére az Oratóriumban.** **Tárgy: Az Úr kérdez: szeretsz-e engem? 9—10 óráig** ugyanott előadás: **A Szentírás illettettsége.** (Ez előadás után hozzászólások nem lesznek.) **10—1 óráig:** A lelkipásztori teendő a reverzális körül az új zsinati utasítás alapján. (Megbeszélést bevezető előadás előre felkért hozzászólókkal.) **Fél 2 órakor közös ebéd** a Kollégiumban. **Délután 3 órakor előadások négy csoportban.**

I. csoport. Az Országos Református Jóléti és Gazdasági Társulat választmányi ülése és közgyűlése külön tárgysorozattal a Kollégium Oratóriumában, az ORJÓ-közgyűlés után, **fél 6 órai kezdettel kálvineumi igazgatótanási ülés** a Kollégium kistanáctermében. **6 órakor ORLE választmányi ülés** a Kollégium kistanáctermében. Alkotó tagjai az ORLE tisztikara és választmányi tagjai.

II. csoport. Vallásoktató-lelkészek konferenciája a debreceni egyházközség tanácstermében. **Előadások megbeszéléssel:** 1. Czeglédy—Czakó: Vallástörténet ismertetése. 2. Az új leányliceum szervezetének és vallásoktatói tananyagának ismertetése. 3. A miskolci mozgalom ismertetése. 4. Kivánatos változtatások Egyházi Törvényeinkben.

III. csoport. Segédlelkészek konferenciája a Baltazár Dezső gyülekezeti teremben. **Előadások megbeszéléssel:** 1. Igehirdetésünk első évei. 2. A segédlelkészi fizetés rendezésének kérdése.

IV. csoport. Református nők konferenciája a Református Gimnázium tornatermében. **Előadások megbeszéléssel:** 1. Mi bízottot reánk? 2. A református nőimunka megszervezése. **Este 7 órakor evangélikációs istentisztelet** a különböző templomokban. **Este 8 órakor közös vacsora** a Kollégiumban.

Augusztus 26. Péntek. Reggel egynegyed 8 órakor reggeli a szálláson, illetve a konferencia tagjainak közös étkező helyén. **8 órakor áhítat csak lelkészek részére** az Oratóriumban. **Tárgy: Az Úr kérdez: Mid van, amit ne kaptál volna? 9 órakor** a Vármegyeháza dísztermében az **Országos Református Lelkészegyesület közgyűlése.** A közgyűlés után néhai Baltazár Dezső ORLE elnök Emléktáblájának megkoszorúzása a Kollégiumban. **Délben 1 órakor díszebéd** a Kollégiumban. Adja a Debreceni Református Egyházközség. (Csak hivatalos felköszöntők!) **Délután** a város nevezetességeinek, többek közt a Pallagi Gazdasági Akadémiának a megtekintése előre felkért csoportvezetőkkel. **Este 7 órakor evangélikációs istentisztelet** a különböző templomokban. **Este 9 órakor közös vacsora** a Kollégiumban.

Csoportos kirándulások. Augusztus 27. Szombat. Kirándulások Hajdúszoboszlóra, vagy a Hortobágyra.

Felhívás az amerikai magyar református lelkészek magyarországi missziói körútja tárgyában. Az Országos Református Lelkészegyesület vezetősége a Magyarok Világkongresszusa és a Magyar Református Világggyűlés alkalmából hazalátogató három amerikai magyar református lelkipásztort (Dr. Takaró Géza New-Yorkból, Dr. Újlaky Ferencet Toledóból és Béky Zoltánt Trentonból) igehirdetői körútra kért föl. A három amerikai lelkipásztor missziói körútja szeptember, október, esetleg még november hónapban fog végbemenni. E missziói körútnak célja, hogy az amerikai és magyarországi reformátusság lelki és szellemi egységét munkálja és a közöttük lévő kapcsolatokat erősítse. A vendéglelkészek igehirdetői körúttját az alant megnevezett tagokból álló ORLE-bizottság készíti elő. A bizottságban helyet foglaló egyházkerületi képviselők megbízatásukat az egyházkerület Püspökétől nyerték.

Ezúton hívjuk fel a magyarországi református egyház gyülekezeteinek, illetve az egyházközségek lelkipásztorainak és presbitériumainak a figyelmét erre a missziói körútra és bizalommal kérjük őket, hogy augusztus 10-ig értesítsék a missziói körutat előkészítő ORLE-bizottság elő-

adóját, Dr. Vasady Béla egyetemi tanár, ORLE tanulmányi főtitkárt (Debrecen, Központi Egyetem) arról, hogy a maguk számára leginkább mely napra szeretnék valamelyik amerikai magyar református lelkész igehirdető szolgálatait biztosítani. Augusztus 10 utáni bejelentések tudomásul és figyelembevételre a bizottságnak nem áll módjában. A vendégigehirdetők természetesen nem lehetnek minden egyházközségben vasárnapi napon, sőt a legtöbb helyen hétköznap kell majd szolgálatukat végezniük. A jelentkezés után az ORLE-bizottság feladata, hogy mindenféle szempontot tárgyilagosan mérlegelve, a három amerikai magyar református lelképásztor missziói körútjának végleges útrendjét megállapítsa. Az amerikai lelkészeket meghívó egyházközségek gondoskodjanak az illetők elszállásolásáról és étkezéséről: vasúti költségeik más forrásból fedeztetnek. Amely gyülekezet állomással nem rendelkező politikai község területén fekszik, a vendéglelkészt szállító autóról, vagy kocsiról is természetesen a saját költségén gondoskodik.

Hisszük, hogy egyházközségeink, azok lelképásztorai és egyháztanácsai a legnagyobb örömmel fogadják ezt a felhívásunkat és az amerikai magyar református lelképásztorok meghívásával és testvéries vendéglátásával e missziói körutat minden tekintetben előmozdítani igyekeznek.

Az amerikai magyar református lelkészek missziói körútját előkészítő ORLE-bizottság nevében: *Muraközy Gyula* sk., budapesti lelképásztor, a dunamelléki egyházkerület képviselője. *Dr. Vasady Béla* sk., az ORLE tanulmányi főtitkára. *Lóke Károly* sk., esperes, a dunántúli egyházkerület képviselője. *Dr. Komjáthy Aladár* sk., ózdi lelképásztor, a tiszáninneni egyházkerület képviselője. *Dr. Ferenczy Károly* sk., egyházker. missziói lelkész, a tiszántúli egyházkerület képviselője.

Esp-resi és gondnoki értekezet. Báró Vay László egyházkerületi főgónok az egyházmegyék es-ereseit és gónokait július hó 14-én délután 2 órájára fontos tanácskozásra sürgönyileg Debrecenbe hívta.

Missziói értekezet. A magyarországi református egyház missziói előadói számára folyó évi október 11—12. napjain lesz Budapestén a sz. k. s. évenkénti missziói értekezet. Hogy az értekezeten lehetőleg minden előadó résztvevő, ezút n kérem egyházi testületeink (előjáróit, hogy a jelzett napokra gyűlést lehet leg nemelőzlatassan k. kitűzni, az értekezet tárgya az evangélizáció kérdése lesz s az n minden érdeklődőt sz. esen látunk. Dr. Enyed Án. r konventi missziói előadó.

Kántori és tanítói továbbképző tanfolyam Törökszentmiklóson. A Magyar Református Énekvezérek Egyesülete folyó évi augusztus 15—27. között Törökszentmiklóson kántori és tanítói továbbképző-tanfolyamot rendez, melyen minden magyar református kántor, kántortanító és tanító részt vehet.

Ez a tanfolyam a mult évre volt tervezve, akkor azonban többféle okból elmaradt. Ebben az évben azonban semmi akadály a sine a tanfolyam megtarthatásának s az ország minden részéből jelentkező hallgatók tekintélyes száma máris biztosítja a tanfolyam erkölcsi sikerét.

A Magyar Református Énekvezérek Egyesülete nagy áldozatkészséggel, lelkiismeretes előkészítéssel, kiváló szak-előadók beállításával lehetővé akarja tenni a magyar református kántoroknak, kántortanítóknak, tanítóknak, hogy aránylag csekély anyagi áldozattal részt vehessenek ezen a tanfolyamon, hogy zeneelméleti ismerületeket gyarapíthassák, megismerkedjenek az elemi iskolai énektanítás legmodernebb módszereivel, megismerkedjenek az orgona szerkezetével, az orgonázás, regisztrálás, művészetével, az izléses és eredményes karvezetés titkaival, technikájával, ahol megvitatás tárgyát fogják képezni a református egyházi ének, a gyülekezeti éneklés problémái, ahol a hallgatók zenetörténeti ismereteiket gyarapíthatják, s betekintést nyernek a hangképzés titkaiba.

Nemcsak kántorokat, hanem tanítókat is szívesen lát és vár a rendezőség s tekintve, hogy a legelőnyösebb ismereteknél kezdik az előadók előadásait, nemcsak képzett orgonisták, kántorok, hanem kezdők is résztvehetnek a tanfolyamon, amelyet a MRÉE vezetősége a következő években is folytatólagosan meg akar rendezni. Az a cél, hogy a hallgatók olyan útravalót kapjanak, amelyre maguktól is építhessenek magánúton való képzés által.

A tanfolyam részvételi díja 10 P, amelynek ellenében a hallgatók hallgathatják az előadásokat, ingyenes elszállásolásban részesülnek, díjmentesen megkapják a gyakorlati

részhez szükséges orgona és karének kottaanyagot, a mintatanítások, fontosabb előadások sokszorosított példányait, s kedvezményes áron ellátásban részesülnek, használhatják a rendelkezésre álló hangszereket.

A tanfolyam tárgybeosztása:

1. **Zeneelmélet, összhangzattan.** Zenei alapismeretek-től a 2—3—4 szólamú egyszerűbb szerkesztésekig. 12 óra. Előadó: *Hodossy Béla* (Sárospatak) ny. tan. képz. igazgató.

2. **Református egyházi ének.** Helyes éneklés, éneklési hibák. Gyülekezeti éneklés, annak hibái, javítása. Énekeskönyvünk története. Énekeskönyvünk ismertetése. Kar-énekeskönyvek. 4 óra. Előadó: *Márlon Barna* (Nagykörös) orgonista-kántor, a MRÉE főjegyzője.

3. **Iskolai énekköltés.** Jelenlegi állapot. Hibák. Elérendő állapot. Tanítási módszerek. Mintatanítások. A hallgatókkal mintatanítások tartása, azok megbírálása. 12 óra. Előadó: *Vikár Sándor* (Nyíregyháza) tan. képz. zenetanár.

4. **Orgona.** Története. Építészete. Különböző rendszerű orgonák ismertetése. Orgonák szerkezete fűvótól a játékasztalig. Játékok, azok jellegzetessége, rokon sípésaladók. Regisztrálás művésze. Gyülekezeti énekköltés. Elő-, utójátékok, korálok bemutatása, betanítása, számonkérése. Orgonaművek bemutatása (Délutánonként a hallgatók gyakorló órája). 12 óra. Előadó: *Árokháty Béla* (Budapest) református lelkész, orgonaművész.

5. **Karének.** Énekkar szervezés, vezetés. Karvezetés technikája, vezénylés. Tanítási módszerek. A hallgatókból alakított énekkarnak egyházi és világi karművek betanítása. Mintatanítás. Betanítást, vezénylést irányítás mellett hallgatók felváltva gyakorolják. 12 óra. Előadó: *Viléz Maklár* Lajos (Hajdúnánás) orgonista-kántor, a MRÉE elnöke.

6. **Zenetörténet,** tekintettel a református egyházi zenére, 4 óra. Előadó: *Szabó Gyula* (Tiszaföldvár) orgonista-kántor, a Zeneközlöny felelős szerkesztője.

7. **Hangképzés.** 4 óra. Előadó: *Mihó Ernő* (Budapest) kormányfőtanácsos, a m. kir. Színművészeti Akadémia énektanára.

A tanfolyam lelkes pártfogóra talált *Gaál István* törökszentmiklósi elnök-lelkész, hevesnagykunsági esperes személyében, aki hathatós támogatásával elsősorban járult hozzá a tanfolyam sikerének biztosításához. A tanfolyam előkészítési és rendezési munkálatait *Szabó Gyula* tiszaföldvári kántor, egyházmegyei zeneszakértő és *Sütő Zoltán* törökszentmiklósi kántor irányítják. Nagy jelentőséget kölcsönöz ennek a tanfolyamnak az a körülmény, hogy hazánkban ez lesz az első ilyenmű kezdeményezés egyházi ének-zeneügyünk fejlesztésének előmozdítása érdekében.

Egyházzenei bizottság. Az Egyetemes Konvent „egyetemes egyházzenei bizottság” szervezését határozta el. Ezt a kezdeményezést mindannyian örömmel és szeretettel üdvözöljük! E nagyszabású lépés megvalósulása előtt legyen szabad két javaslatot előállanom.

Először: Ennek az egyházzenei bizottságnak hivatalból tagjai legyenek mindazok a lelkészek, akik állam által kiállított zenei oklevél birtokában vannak.

Másodszor: Ez az E. E. B. a maga tagjainak számára, összeállítására és zenei készülttségére való tekintet nélkül: *hivatalos zeneművészek* irányítása és döntő befolyása alatt álljon!

Szinte fölösleges e dologban külföldi példákra hivatkozni ahol pl. egy új énekeskönyv zenei részének megszerkesztését elismert zeneművészek végzik el. Mivel egyházunkban ezen a téren az igen kirívó dilettantizmus elszomorító példáit „élvezni” elég alkalmunk volt: fenti két javaslatunkat a *másodikkal* különös hangsúlyozása mellett — az illetékes tényezők figyelmébe ajánljuk! *Nagy László.*

Baltazár Lászlót, a budapesti Nemzeti Bank tisztviselőjét június hó 30-án avatták az államtudományok doctorává a debreceni Tisza István Tudományegyetemen. Az új doktor néhai Dr. Baltazár Dezső püspök, ORLE elnök fia. Dr. Csikesz Sándor e. i. rektor a doctorrá avatottakhoz intézett beszédében külön is megemlékezett arról az örvendetes tényről, hogy a Tisza István Tudományegyetem egyik alapítójának és volt tiszteletbeli doctorának önmaga erejéből felkötözött fiát doktorrá avathatták.

Bartha Tibor debreceni segédlelkészt a debreceni Tisza István Tudományegyetem református hittudományi karán a gyakorlati teológiai szakcsoportból cum laude doctorrá avatták. Az új doctor disszertációjának címe: *Az Isten Igéje és igehirdetésünk.* (Kísérlet a barthi teologia homiletikai problémáinak megértésére.)

HIVATALOS ÉRTEŚÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

3112—1938. szám.

KÖRLEVÉL

az iskola nyugalmának megóvása és az ifjúság eredményes nevelésének biztosítása tárgyában.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 110.000/1938. IX. ü. o. szám alatt kelt leirata szerint megállapítást nyert, hogy az utóbbi időben a politikai tevékenység kilépett eddigi medréből és olyan területekre is áttért, amelyeken nem épít, hanem fontos nemzeti érdekeket sért. Így különösen kivetelte hálóját a tanulóifjúságra, amelynek könnyen hívő tapasztalatlan lelkét mindenféle zavaros elméletekkel, kalandos tervekkel igyekszik céljainak szolgálatába állítani. Ezzei nemcsak a nevelés és tanítás egyöntetűségét és nyugalmas menetét zavarja meg, hanem a természetnél fogva újszerűségért lelkesedő, de viszont a kellő élettapasztalatokat és megfontoltságot nélkülöző ifjú lelkeket könnyen meghasonlásba kergeti és elidegeníti a nemzeti hagyományoktól, vallási értékektől.

Az ilyen célzatos és zavarteltő politikai szervezkedés megakadályozásának legjobb módja az ifjúság vallásoskölési és nemzeti nevelésének elmélyítése. Fokozott mértékben kell az ifjúságban kifejleszteni a nemzeti mult megbecsülését, Isten szeretetét, az erkölcs tiszteletét. Bele kell oltani az ifjú lélekbe a nemzet hagyományainak éltető erejét és megcsillogtatni az ifjúság előtt azokat a nagy nemzetépítő feladatokat, amelyek megvalósítása idővel reá vár. Különösen rá kell eszméltetni a magyarság sorsának éppen korrunkban folyó újralapozására és ezzel kapcsolatban a tőlünk elszakított testvéreink helyzetére. Különös nyomatékkal kell ráterelni az ifjúság érdeklődését az idegen uralom alá került magyarok gazdasági, politikai és szellemi küzdelmeire, hogy megértse törekvéseiket, együttérezzen küzdelmeikkel és minden eszközzel elősegítse boldogulásukat. Korunk elnemzetietlenítő, nemzetközi idegen jelszavak után induló törekvéseivel szemben hatékonyan és frázismentesen kell felébreszteni az ifjúság lelkében a nemzeti öntudatot, a magyarsághoz való tartozás büszkeségét, az országhatáron kívül és belül élő magyarok egyetemes nemzeti célkitűzéseinek feltétlen elismerését és lelkébe kell vézni e célok szolgálatában az önfeláldozás szükségességét. A magyar mult nemcsak egyéni tettekben, hanem egyetemes nemzeti megmozdulásokban is dicső példákat nyújt mindezek megvalósítására.

Az ilyen irányú nevelés eredményességét fokozott mértékben támogatja a nyugodt, tárgyilagos, szenvedélyektől mentes céltudatos felvilágosító munka. A serdülő ifjúság fegélyes lelkébe mély barázdát szánt a komoly, helytálló ervekre támaszkodó, a helyzetet nyíltan feltáró, nem fontoskodó, de nem is lekicsinylő beszéd. Meg kell értetni a tanulóifjúsággal, hogy bár ő a nemzeti törekvések jövődjét letéteményese, a nemzetnek beléje vetett reményeit nem éretlen szervezkedéssel, a felnöttek komolytalan utánzásával, hanem testi és lelki erőinek, értékeinek gyarapításával, szellemi képességeinek kifejlesztésével, látókörének mind magasabb szintre való emelésével, jellemének megacélozásával, egyéniségének önnevelés útján történő kialakításával, önbírálatának tárgyilagos megalapozásával fogja valóra váltani.

Ezeknek a feladatoknak komoly mérlegelésével eszméltessük rá az ifjúságot, hogy a felkészülés időszakát éli és az imént említett komoly felkészültség nélkül nem nyulhat a nemzetépítés és nemzetalakítás nagy és szent célkitűzéseibe. Döbbenjen rá megbeszéléseink során az ifjúság arra, hogy csak igazi eszményekért érdemes küzdeni, de az ilyenektől csak tiszta kézzel, jó szándékkal, sohasem hiányozható tárgyi felkészültséggel és élettapasztalatokon nyugvó hozzáértéssel lehet diadalra juttatni, nem pedig földalatti szervezkedéssel, a hagyományok kigunyolásával, tilos utakon járással és a kötelességeknek ebből szükségszerűen következő elhanyagolásával.

Fel kell világosítani a már érettebb ifjúságot arról, hogy a csillogó szavak, tetszetős tervek, sokat ígéro légvárak mögött sokszor egyéni önzés, hatalmi törekvések, lelkiismeretlen szándékok rejlenek. A mult ilyen példákban sem szükkölködik.

Ahol a felvilágosító munka nem elég a már elvetett konkoly kiirtására, ott a meggyőzés fegyveréhez kell nyulni. Ez már inkább egyéni legyen vagy kisebb csoportokra terjedjen ki. Nem kétséges, hogy a tanár, a tanító a maga magasabb szellemi felkészültségének egész fegyvertárával, példaadó egyéniségének hatásával sokkal eredményesebben küzdhet az ifjú lelkekért folytatott harcban, mint a lelkiismeretlen lélekrombolók. Használjon fel minden alkalmat a tanár és tanító a tanítási órákon kívül is, az óráközi és egyéb szünetekben, a kirándulásokon, cserkész, önképzőkörök és egyéb öszejöveteleken arra, hogy a metyél az ifjúságban el ne harapózzék.

A felvilágosítással karöltve nyomatékosan figyelmeztetni kell az ifjúságot a törvénytelen szervezkedés komoly következményeire is és a rendtartási szabályzat idevágó intézkedéseire.

Az itt elmondottak alapján utasítom a hatóságom alatt álló iskolák igazgatóit, tanári és tanító-testületeit, hogy a fentiekben körvonalazott módokon a legnyomatékosabban vegyék fel a küzdelmet az iskolába betörő mindennemű politikai szervezkedéssel szemben és minden eszközzel akadályozzák meg terjedését. Olyan esetekben, amikor a felvilágosításnak, meggyőzésnek felsorolt módjai nem vezetnek célhoz és a jóindulatú, de erélyes figyelmeztetés sem ér el eredményt, különösen pedig a megátalkodott, rossz szándékú tanulók esetében az iskolai rendtartásokban, szabályzatokban rendelkezésre álló eszközök kíméletlen alkalmazásával kell a metyél terjedésének gátat vetni.

Felhatalmazom az igazgató és iskolaszéki elnököket, hogy a törvényes kereteken belül a legmesszebbmenő egyéni kezdeményezéssel lépjenek fel minden olyan törekvéssel szemben, amely az iskola nyugalmát, az ifjúság nevelését és oktatását bármely irányban veszélyeztethetné.

Debrecen, 1938 július 11.

Uray Sándor,
püspök h.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

Ad 1600—1938. szám.

SÜRGETÉS.

Felhívom a nagytiszteletű presbitériumokat, hogy a Debreceni Protestáns Lapnak a többtanerős elemi népiskolák igazgatói részére leendő megrendelése tárgyában a mult hó 1-én kebelbeli hivatalos lapunkban kiadott körlevélben foglalt rendelkezésnek folyó hó 28-ik napjáig okvetlenül eleget tenni sziveskedjenek.

Debrecen, 1938 július 11.

Uray Sándor,
püspök h.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2770—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a helyettes és kiegészítő tanítók fogadalmá tárgyában.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak 75.598—1938. VI. ü. o. szám alatt a debreceni tankerületi kir. főigazgató úrhoz intézett rendelete alapján tudomásulvétel és megfelelő eljárás végett közlöm a nagytiszteletű esperes és iskolaszéki elnök urakkal, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 41.458—1938. V/2. szám alatt kelt rendeletének kiterjesztéseképpen elrendelte, hogy a jövőben a fizetéskiegészítő államsegélyt élvező nemállami népiskoláknál alkalmazott helyettes és kiegészítő tanerőktől is ki kell venni a fogadalmat.

Debrecen, 1938 július 11.

Uray Sándor,
püspök h.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2773—1938. szám.

KÖRLEVÉL

az október 31-i perselypénz tárgyában.

A magyarországi református egyház Egyetemes Konventje Budapesten, 1938. évi április hó 27—28. napjain

tartott ülésének 85. számú határozata szerint az október 31-i istentisztelet alkalmával begyűlt perselypénznek a közalap javára való befizetése iránt intézkedés teendő.

Figyelmeztetem lelkipásztorainkat és egyházközségi gondnokainkat, hogy az egyházi VII. tc. 8. §-ának d) pontja szerint a reformáció évforduló ünnepén, illetve október hó utolsó vasárnapján bevett perselypénzek a közalap tőkéjének gyarapítására szolgáljanak s a törvény ezen rendelkezésének megtartása feletti őrködés ebben a vonatkozásban elsősorban az ő hivatali tisztók.

Debrecen, 1938 július 11.

Uray Sándor,
püspök h.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2775—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a közalapi segélyek tárgyában.

Az Egyetemes Konvent az 1938. évi április hó 27. napján tartott ülésén 85—1938/22. szám alatt hozott határozatával a közalap intézőbizottságának javaslatára kimondotta, hogy ezentúl a közalapi egyszersmindenkori segély engedélyezése iránti kérés csak akkor veszi érdemi tárgyalás alá, ha az az e célra szolgáló és minden rovatában pontosan kitöltött nyomtatványon az egyházmegyei és egyházkerületi közgyűlés útján és ezek határozatával terjesztetik elő.

A vonatkozó határozat csatolása mellett megküldte az egyházmegyéknél az egyházközségek részére külön kérésre kiadandó űrlapok megfelelő példányszámát.

Ezekből az űrlapokból csak azok az egyházközségek kaphatnak, amelyek a közalapi egyszersmindenkori segély adományozásánál megkövetelt feltételeknek mindenben megfelelnek.

A közalapi egyszersmindenkori segélyben évenként legfeljebb 25—30 egyházközség részesíthető. Az ezek között felosztható segély összege sem korlátlan s a háborús évek óta ez volt az első év, amikor 12.000— P-t meghaladó összeget lehetett szétosztani. Ez is csak addig tarthat, amíg a kintlevő hátralékos járulékok nagyobb összegben folynak be. Ha a hátralékok befolytak — ami 3—4 év alatt megtörténik — évenként átlagosan 15—16.000 P lesz ezen a címen felosztható. Ezért kívánatos, hogy az egyházmegyei közgyűlés a folyamodó egyházközségek közül csak azoknak a kérvényét terjessze fel, amelyek a feltételeknek minden tekintetben megfelelnek és amelyeknél a segély megadásának sürgőssége kétségtelenül igazolható.

A közalap intézőbizottságának állandóan követett gyakorlata szerint nem részesíthető közalapi egyszersmindenkori segélyben az az egyházközség, amely

- a) közalapi járulékkal hátralékban van ;
- b) tornyot, orgonát, lelkészi vagy tanítói lakást vagy melléképületeket épít, javít, vagy az ezeknek elvégzéséből származott adóssága törlesztésére kér segítyt ;
- c) három éven belül már részesült közalapi egyszersmindenkori segélyben.

Istennek hála, egyre szaporodik azoknak az egyházközségeinknek a száma, amelyeknek nincs közalapi hátralékuk, de nem csökken azoknak az egyházközségeknek a száma, amelyek a konventi jegyzőkönyvben évenként közölt eljárási mód ellenére is — bár tudják, hogy a feltételeknek nem felelnek meg — beadják közalapi egyszersmindenkori segély iránti kérvényüket. Ez az eljárás egyrészt a felesleges egyházi hatóságokat ok nélkül terheli, másrészt megnehezíti a segélyezésre valóban rászorult és érdemes egyházközségek alapos elbírálását. Ezért annak az egyházközségnek, amelyik a feltételeknek nyilvánvalóan nem tud megfelelni, nem lehet a kérvényezéshez szükséges űrlapot kiadni, ezenkívül már az egyházmegyei közgyűlésnek vissza kell utasítani a feltételeknek meg nem felelő kérvényeket és az elvileg teljesíthető kéréseket a rászorultság és a sürgősség figyelembevételével rangsorolni.

Debrecen, 1938 július 11.

Uray Sándor,
püspök h.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2862—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli középiskolák tekintetes igazgatóihoz.

Tudomásulvétel és megfelelő eljárás céljából közlöm, hogy kebelbeli gimnáziumaink és leánygimnáziumaink 1938. évi pót- és javító érettségi vizsgálatai helyéül a kisújszállási református Horthy-gimnáziumot jelöltem ki és az érettségi vizsgálatok idejéül a következő napokat állapítottam meg :

- Szeptemberi pót- és javító érettségi vizsgálat.
- Szeptember 5-én írásbeli a magyar nyelvből.
- Szeptember 6-án írásbeli a latin nyelvből.
- Szeptember 7-én írásbeli a németből és esetleg kiegészítő vizsgálat a görög nyelvből.
- Szeptember 8—10. szóbeli érettségi vizsgálat.
- Decemberi pót- és javító vizsgálatok.
- December 5—7. napjain írásbeli érettségi vizsgálatok olyan sorrendben, mint szeptemberben.
- December 8—9. napjain szóbeli érettségi vizsgálatok.

Jelentkezni kell a kisújszállási gimnázium igazgató-ságánál :

- írásban az összes szükséges okmányok egyidejű be- küldése mellett a szeptemberi vizsgálatokra folyó évi aug. 22-ig, a decemberi vizsgálatokra folyó évi november 21-ig ;
- személyesen azon napot megelőző nap déli 2 óráig, melyen a vizsgázó a vizsgálat rendjén érdekelve van.

A személyazonosság a vizsgálatra jelentkező részéről szükség esetén elfogadható módon igazolandó.

Debrecen, 1938 július 11.

Uray Sándor,
püspök h.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2901—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli összes lelkipásztorokhoz.

Értesülésem szerint illetéktelen egyének akárhányszor nem kívánatos célból az anyakönyvekbe, egyházi irattárban őrzött iratokba betekintést nyernek, s különféle feljegyzések eszközését kérik, vagy kiírásokat eszközölnék.

A felekezeti anyakönyvekbe betekintés kérdését tisztázandó, elrendelem, hogy az anyakönyvekbe csak az anyakönyvvezető lelkész, vagy a helyettes felügyelete alatt lehet betekinteni. Ezen jogosultság is azonban csak egyes bejegyzések megtekintésére terjed ki. Az anyakönyvek téte- lenkénti átvizsgálásával járó, vagy a betekintés fogalmát meghaladó feljegyzések és munkálatok csak hivatalos célra s csak az anyakönyvvezető lelkész, vagy az ellenőrző hatóságok által eszközölhetők.

Debrecen, 1938 július 11.

Uray Sándor,
püspök h.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

3082—1938. szám.

KÖRLEVÉL

„A diszítő írás kátéja“ című mű szétküldése tárgyában.

Luttor Ignác gimnáziumi c. igazgató, írásoktatásügyi felügyelő a kiadásában megjelent „Diszítő írás kátéja“ c. művét a közép- és középfokú iskolák tanári könyvtárai szá- mára felajánlotta.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 35.343—1938. V. 1. számú leirata szerint a szó alatti műnek felajánlását elfogadta.

Utastom közép- és középfokú iskoláink igazgatóit, hogy a M. kir. Egyetemi Nyomda útján címükre küldött fenti művet, mint a vallás- és közoktatásügyi minisztérium ajándékát egyenként 60 fillér értékkel vegyék leltári nyilván- tartásba.

Debrecen, 1938 július 11.

Uray Sándor,
püspök h.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
3087—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a segédtanítók fizetékiegészítő államsegélye tárgyában.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a fizetékiegészítő államsegély élvezetével egybekötött nemállami elemi népiskolai tanítói állásoknak segéd- vagy rendes tanítóval szabályszerű választás útján való betöltése tárgyában 70.057—1934. VI. szám alatt kelt rendeletének kiegészítéséről és módosításáról 73.763—1938. VI. szám alatt kelt leiratában közölte, hogy az augusztus hónapban megválasztott tanítók államsegélyét csak a rákövetkező szeptember hó 1-én utalhatja ki, még abban az esetben is, ha a működés megkezdésének igazolt és a vonatkozó felterjesztésben is jelölt időpontja augusztus hó valamelyik napjára esik. A szeptember hónapban megtartott tanítóválasztások alkalmával megválasztott tanítók államsegélyét pedig a működés megkezdésének napjától utalja ki.

A szabályszerű tanítóválasztások tehát oly időben tartandók meg, hogy a tanítás — a választási jegyzőkönyvek egyházi főhatóságai jóváhagyása után — szeptember hónapban feltétlenül megkezdődhessenek. Evégből a tanítóválasztások a jövőben már július hó folyamán is megkezdhetők.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr fentebb jelzett leiratában közölte azt is, hogy a tényleg és jogilag is már megüresedett fizetékiegészítő államsegély élvezetével egybekötött tanítói állások segéd- vagy rendes tanítókkal — szabályszerű átválasztás útján — tanév közben bármikor is betölthetők.

Debrecen, 1938 július 11.

Uray Sándor, püspök h.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
3171—1938. szám.

KÖRLEVÉL

Felhívom közép- és középfokú iskoláink tekintetes igazgatóságainak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny” mult hó 1-én megjelent 11. számában 109.680—1938. IX. szám alatt a gyakorlati középiskoláról szóló 1938. XIII. tc. 52. §-ának életbeléptetése, illetőleg a tanító(nő)képzőintézetek első osztályának liceummá való átszervezése tárgyában közzétett rendeletére és utasítom, hogy az ebben foglaltakhoz alkalmazkodni sziveskedjenek.

Debrecen, 1938 július 11.

Uray Sándor, püspök h.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
3172—1938. szám.

KÖRLEVÉL

Felhívom közép- és középfokú iskoláink tekintetes igazgatóságainak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny” mult hó 1-én megjelent 11. számában 109.646—1938. IX. szám alatt a középiskoláról szóló 1934. XI. tc. alapján készített gimnáziumi tanterv és utasítások életbeléptetése tárgyában közzétett rendeletére és utasítom, hogy az ebben foglaltakhoz alkalmazkodni sziveskedjenek.

Debrecen, 1938 július 11.

Uray Sándor, püspök h.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
3173—1938. szám.

KÖRLEVÉL

Felhívom középiskoláink tekintetes igazgatóságainak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny” mult hó 1-én megjelent 11. számában 109.591—1938. IX. szám alatt a gimnáziumi tanulók tanulmányi eredményének, erkölcsi magaviseletének és egyéniségének elbírálására vonatkozó eljárás szabályozása tárgyában közzétett rendeletére és utasítom, hogy az abban foglaltakhoz alkalmazkodni sziveskedjenek.

Debrecen, 1938 július 11.

Uray Sándor, püspök h.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
3174—1938. szám.

KÖRLEVÉL

Felhívom középiskoláink tekintetes igazgatóságainak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny” mult hó 1-én megjelent 11. számában 109.600—1938. IX. úo. szám alatt a gimnázium (leánygimnázium) osztályaiban az 1934. évi XI. tc. 11. §-ának 2. bekezdése alapján megállapított tanulólétszám átlépésének megakadályozása tárgyában közzétett rendeletére és utasítom, hogy az ebben foglaltakhoz alkalmazkodni sziveskedjenek.

Debrecen, 1938 július 11.

Uray Sándor, püspök h.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
3175—1938. szám.

KÖRLEVÉL

Felhívom a nagytiszteletű Esperes urak és iskoláink tekintetes igazgatóságainak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Minisztérium kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny” mult hó 1-én megjelent 11. számában 108.178—1938. IX. szám alatt a népiskolai, önálló gazdasági, népiskolai, továbbképző és tanonciskolai tanulók légtalmi nevelése tárgyában közzétett rendeletére és utasítom, hogy az ebben foglaltakhoz alkalmazkodni sziveskedjenek.

Debrecen, 1938 július 11.

Uray Sándor, püspök h.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
3176—1938. szám.

KÖRLEVÉL

Felhívom közép- és középfokú iskoláink tekintetes igazgatóságainak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny” mult hó 1-én megjelent 11. számában 109.604—1938. IX. szám alatt 14—18 éves tanulóknak a Légoltalmi Liga tagjai közé való belépése tárgyában közzétett rendeletére és utasítom, hogy az ebben foglaltakhoz alkalmazkodni sziveskedjenek.

Debrecen, 1938 július 11.

Uray Sándor, püspök h.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
3177—1938. szám.

KÖRLEVÉL

Felhívom polgári iskoláink tekintetes igazgatóságainak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny” mult hó 15-én megjelent 12. számában 109.350—1938. IX. szám alatt a polgári iskolában a tanítási óra időtartamának újabb megállapítása tárgyában közzétett rendeletére és utasítom, hogy az ebben foglaltakhoz alkalmazkodni sziveskedjenek.

Debrecen, 1938 július 11.

Uray Sándor, püspök h.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
3180—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű Esperes urakhoz.

Gyakori eset, hogy a felekezeti tanítók ellen fegyelmi vizsgálatot folytat le az illetékes egyházi hatóság, de erről az illetékes kir. tanfelügyelőket nem értesíti. Emiatt ezen eseteket a tanfelügyelők nem tarthatják nyilván és egyes tanítók minősítésénél, munkájuk, egyéni és társadalmi magatartásuk elbírálásánál e fegyelmi vizsgálatok legtöbbször nem kerülnek figyelembevételre.

Felkérem ennél fogva nagytiszteletű Esperes urakat, hogy minden olyan esetben, amikor valamelyik tanító ellen fegyelmi vizsgálat rendeltek el, a fegyelmét elrendelő határozat a vármegye kir. tanfelügyelőjéhez is megküldessék és a fegyelmi eljárás befejezésével a fegyelmit befejező ítélet, vagy megszüntető határozat vele szintén közöltessek.

Debrecen, 1938 július 11.

Uray Sándor,
püspök h.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.
3235—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű Esperes urakhoz.

Az Egyetemes Konvent folyó évi 63. sz. a. kelt határozata alapján felhívom a kebelbeli egyházmegyék elnökségeit, hogy a női tábor gyülekezetenkénti megszervezését s a szervező munkának megfelelő kezekbe tételét a maguk hatáskörében szorgalmazzák.

A vonatkozó határozat a nyomtatásban szétküldendő konventi jegyzőkönyvekben lesz megtalálható.

Debrecen, 1938 július 13.

Uray Sándor,
püspök h.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
3258—1938. szám.

KÖRLEVÉL gimnáziumi felvétel tárgyában.

A Magyar királyi vallás és közoktatásügyi minisztérium 35,701—1938. V. 1. szám alatt kelt leirata alapján tudomás és további eljárás végett értesítem középiskoláink igazgatóságait, hogy az 1938: XIII. t. az 1934: XI. t. c. 26. §-át módosítottá, hogy az I. osztályban nem vehető fel rendes tanulónak az a tanuló, aki az illető polgári év szeptember 15-ig még nem tölti be a 10-ik életévét, illetve aki a szeptemberi utólagos beiratkozáskor már betöltötte 13-ik életévét.

Debrecen, 1938 júl. 14. Uray Sándor, püspök h.

A debreceni m. kir. Tisza István-Tudományegyetem Rectora.
3604/1937—38. etsz.

BEIRATKOZÁSI HIRDETMÉNY.

A debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetem mind a négy (református hittudományi, jog- és államtudományi, orvostudományi és bölcsészettudományi) karán, utóbb említett karnak: bölcsészeti-, nyelv-, történettudományi, valamint matematika és természettudományi csoportjára a rendes beiratkozás az 1938—39. tanév I. felére 1938 szeptember hó 1-én kezdődik s bezárólag 16-ig tart.

Aki az egyetemre első ízben iratkozik be, valamint aki — katonai szolgálat kivételével — bármely más okból egyetemünkön tanulmányait megszakította, a felvételért 50 filléres okmánybéléssel ellátott folyamodványt 1938. évi augusztus hó 1. és 31-e közt annak a karnak a dékánjához nyújtja be, amely karra beiratkozni kíván.

A felvételi engedély az egész tanulmányi időre érvényes, azonban csak arra a tudománykarra szól, melyre folyamodó felvételét kérte.

A felvétel iránti folyamodványt a következő eredeti okiratokkal kell felszerelni:

- születési bizonyítvány;
- középiskolai érettségi bizonyítvány; más hazai főiskoláról beiratkozó részéről távozási bizonyítvány;
- egy évnél nem régebbi keletű erkölcsi bizonyítvány folyamodó nemzethűségéről és erkölcsi megbízhatóságáról;
- ha folyamodó hadjárva, ennek közhatalósági igazolása;
- ha folyamodó atya harctéri szolgálatot teljesített, a Károly-csapatkereszt elnyerésének igazolása;
- egy évnél nem régebbi keletű közhatalósági bizonyítvány folyamodó szüleinek foglalkozásáról, vagyoni helyzetéről és arról, hogy szülei mióta laknak jelenlegi lakóhelyükön, hol laktak azelőtt; amennyiben több helyen laktak, régebbi lakóhelyükön mi volt a foglalkozása?

Azoknak a folyamodóknak, akik felvételüket a református hittudományi karra kérik, a fenti okiratokon kívül még mellékelni kell lelkészi, vagy vallásnári bizonyítványt (az I. évre folyamodóknak mindkettőt), mely folyamodó lelkesíti pályára való alkalmasságát tanúsítja; továbbá hatóságai orvosi bizonyítványt, mely folyamodó egészségi állapotát igazolja.

Azesetben, ha folyamodó tanulmányát egy évnél hosszabb időre megszakította, köteles illetékes lelképásztori és közhatalósági bizonyítalat mellékelni arról, hogy az eltelt idő alatt hogyan viselkedett és mivel foglalkozott.

Eredeti okiratok nélkül beadott kérvényt nem vesszünk figyelembe.

Postacím (tudománykar megnevezése): Debrecen. 10. Egyetemi Központi Épület.

Aki hazai középiskolából közvetlenül öhajtt beiratkozni, az erkölcsi bizonyítványt annak a középiskolának igazgatója

állítja ki, amelynek kötelékébe folyamodó tartozott. Aki azonban nem közvetlenül az érettségi vizsga letétele után iratkozik be, folyamodványához állandó lakóhelye közigazgatási hatóságától (községi előjáróság, városokban rendőrkapitányság) kiállított legújabb keletű erkölcsi bizonyítványt csatol. Egyik hazai főiskoláról a másikra átlépő erkölcsi bizonyítvány helyett a főiskolától kiadott távozási bizonyítványt köteles bemutatni.

Annak, aki egyetemi tanulmányait csupán egy félévre szakította meg, vagy egy félévig más hazai egyetemen tanult, felvételért újból folyamodni nem szükséges, csupán első esetben a közigazgatási hatóságtól kiállított erkölcsi bizonyítványt, utóbbi esetben távozási bizonyítványát kell bemutatni.

A m. kir. honvédség tényleges állományú tisztjei a m. kir. honvédelmi miniszter írásbeli engedélyével kérhetnek felvételi engedélyt és csak a) és b) pontok alatt említett okiratokat tartoznak bemutatni.

A jog- és államtudományi karon előadott államszámveteltanra rendkívüli hallgatóként felvétel tekintetében létszámkorlátozás nincs.

Utólagos beiratkozásra engedélyt 1938 szeptember hó 16-tól 20-ig az illetékes kari dékán, szeptember hó 21-től 30-ig bezárólag az egyetem Rectora adhat. Ilyen engedélyt azonban csak az nyerhet, aki igazolt betegség miatt a rendes beiratkozási idő alatt beiratkozni nem tud, vagy valamely más főiskolán azért nem volt felvehető, mert ott a létszám betelt. Utóbbi körülményt a dékáni záradékkal ellátott eredeti kérvény, vagy a dékán bizonyítványának csatolásával kell igazolni s a kérvényt a felvétel megtagadását kimondó határozat keltétől számított 3 nap alatt kell beadni.

Utólagos beiratkozás engedélyezése iránti kérvényt az engedélyadásra jogosult dékánhoz, illetőleg a Rectorhoz kell benyújtani.

Utólagos beiratkozásnak szeptember hó 30-án túl rectori engedéllyel sincs helye.

A tanári aláírástért félév elején mind a négy tudománykaron jelentkezni kell.

Az előadások 1938 szeptember hó 16-án, pénteken kezdődnek.

Egyetemi hallgatóink támogatására Debrecenben következő diákjóléti intézmények működnek:

a) Tisza István-internátus (Vilmos császár-körút 74). Lakás, fűtés, világítás, fürdő, reggeli havi 18 P, a leánykollégiumban havi 20 P);

b) egyetemi Horthy Miklósné leánykollégium (Magoss György-tér 18/c).

c) Mensa Academica (Magoss György-tér 18/c). (Ebédvacsora havi 22 P, kiválóan érdemeseknek havi 5 és 8 pengő engedménnyel);

d) református kollégiumi internátus és konviktus (Kávin-tér 16);

e) Szent László-internátus (Simonyi-út 32).

Az itt nyerhető kedvezményekért az intézmény igazgatóságához kell folyamodni.

Az egyetemi Diákjóléti Iroda szegénysorsú és jóelőmeneteli hallgatóink erkölcsi és anyagi támogatásával (tandíj-, vizsgadíj-, ruhasegély, ételmezési és lakássegély) intézményesen foglalkozik, őket bármi tekintetben tájékoztatja. A Diákjóléti Iroda a nyerhető segélyekről időnként hirdetményel tájékoztatja a hallgatókat s tanácsadás végett rendszeres kihallgatási órákat tart.

A tandíj egy félévre 102 pengő. A beiratkozásnál református hittan-, jog- és bölcsészettanhallgatók 41 pengő, orvostanhallgatók pedig 40 pengő 50 fillér mellékdíjat fizetnek. Ezenkívül a VKM 20,590—1934. számú rendelete alapján az egész tandíjat fizető hallgatók 24 pengő, a féltandíjat fizető hallgatók 12 pengő, a fél tisztviselői tandíjat fizető hallgatók pedig 6 pengő fenntartási pótdíjat fizetésére kötelezettek. Egész tandíjmentességet élvező hallgató e díj fizetése alól mentes. Ujjonnan iktatott hallgató iktatási díja: 12 pengő.

Tandíjmentességért és tandíjkezdvevényért folyamodványt az illetékes karhoz címezve a kari dékáni hivatalba 1938. évi augusztus hó 31-ig kell benyújtani. Aki tandíjmentességért folyamodik, magát a dékáni hivatalban kapott igazolvánnyal a rendes beiratkozási időben köteles a quæstor hivatalban előjegyeztetni és a mentesség tárgyában hozott kari határozatnak a hirdetőtáblán közzétételétől számított 8 nap alatt köteles beiratkozni.

Debrecen, 1938 június hó 12.

Dr. Csikesz Sándor sk.,
e. i. Rector.

Pályázati hirdetések

A debreceni református Kollégium gimnáziumának Igazgatótanácsi Elnöksége pályázatot hirdet a következő újonnan megszervezendő rendes tanári tanszékekre:

1. Egy mennyiség-tan-természettani rendes tanári tanszékre.
2. Két magyar-latin szakcsoportú rendes tanári tanszékre.
3. Egy magyar-német szakcsoportú rendes tanári tanszékre.
4. Egy vallástanári rendes tanszékre.
5. Egy testnevelő tanári rendes tanszékre.

A megválasztandó rendes tanárok javadalmá a nem-állami tanszemélyzet részére megállapított javadalommal minden tekintetben azonos, vagyis a fizetési osztálynak és a lakáspénznek megállapítása és folyósítása teljesen a státusba való besorolástól függ; semmi más egyéb illetményre jogosultságuk nincs. Tehát a megválasztandó tanárok rendes tanári illetményt a Kollégium részéről is csak akkor élveznek, ha a nem-állami rendes tanárok státusába való besorolásuk megtörtént. A vallástanári és a testnevelőtanári tanszékekre való megválasztás csak akkor ejtetik meg, ha a választás napjáig ezen állásokra kilátásba helyezték fizetési-kiegészítő államsegély kiutaltatását. A tisztántúli református egyházkerület Elnökségéhez címzett és szabályszerűen felszerelt folyamodványok 1938 július hó 30-án délig a református gimnázium Igazgatótanácsának címére (Debrecen) küldendők be. Az állásokat 1938 szeptember 1-én kell elfoglalni.

Uray Sándor,
püspök-h.

Dr. Kun Sándor sk.,
igazgató.

A hajdúböszörményi református Boesky-gimnázium igazgatótanácsa pályázatot hirdet egy nyugdíjazás folytán megüresedett állami kinevezés alá eső *rajzszakos tanszékre*. A tanszék helyettes tanárral is betölthető. Javadalma a nem-állami tanszemélyzet részére megállapított javadalom. Az igazgatótanácshoz címzett szabályszerűen felszerelt folyamodványok 1938 aug 15-én délig a gimnázium igazgatótanácsához nyújtandók be. Az állást 1938 szeptember 1-én kell elfoglalni. Dr. Széll Gábor igazgatótanácsi elnök. Rácz Jenő gimn. igazgató.

A kisújszállási református Horthy-gimnázium pályázatot hirdet egy nyugdíjazás folytán megüresedett *mennyiség-tan-természettan szakos rendes tanári állásra*, melyet a fenn-tartótestület rendes, esetleg helyettes tanárral tölt be. Az állás után a nem-állami tanárok részére megállapított szabályszerű javadalom jár. Pályázhatnak rá református vallású, már állásban levő tanárok vagy okleveles tanárjelöltek. A pályázók folyamodványukat, amelyhez mellékelni életkorukat, vallásukat, családi állapotukat, magyar állampolgárságukat, hazafias érzésüket és megbízhatóságukat, katonai szolgálatukat, végzett tanulmányaikat és esetleg eddigi szolgálataikat igazoló okmányok csatolandók, folyó évi *augusztus 10-ig* a kisújszállási református Horthy-gimnázium igazgatótanácsához küldjék be. Személyes bemutatkozás kívánatos. Az állást szeptember 1-én kell elfoglalni. Török Imre igazgatótanácsi elnök, Janó István igazgató.

A makói áll. s. „gróf Bethlen István” református polgári fiúiskola igazgatótanácsa pályázatot hirdet egy számtan-fizika-(ének mellékszakos) és egy rajz-kézimunka szakos *helyettes tanári* állásra. Pályázhatnak a fenti szakcsoportokból képezett református vagy evangélikus vallású okleveles polgári iskolai tanárok. Javadalmazásuk az államiakkal egyenlő. Az iskolafenntartó fenntartja magának azt a jogot, hogy a megválasztott helyettes tanárt állásában csak akkor véglegesíti, ha az általa betöltött állásra az államsegélyt a VKM kiutalja, valamint, hogy az állást ideiglenesen óraadó helyettes, vagy óraadó tanárral töltsse be. Kellően felszerelt kérvényeket *augusztus hó 15-ig* az Igazgatótanácshoz címezve Dr. Viléz Galamb Sándor igazgatótanácsi elnök, kormányfőtanácsos, Makó címre kell küldeni.

A barabási református egyház pályázatot hirdet *kántortanítói* állásának segédtanítóval való betöltésére. Helyi javadalom: 72 értékegység, természetbeni lakás folyó évi november 1-től. Kötelesség: Az iskolaszék által kijelölt osztályok vezetése, lelkész akadályoztatása esetén szószéki szolgálat, kanonikus órák végzése, belmissziói

munkában segédkezés, vasárnapi iskola, ifjúsági munka vezetése. Egyházi énekkar szervezése, vezetése, esetleg presbiteri jegyzőség vállalása. Pályázati határidő: folyó évi *augusztus 6*. Próbaéneklés 1938 augusztus 7-én. Csak a saját költségén próbaéneklésen megjelentek közül választunk. Pályázati kérvények törvényszerűen szerelve, választbéllyel ellátva Református Lelkészi Hivatalhoz (Barabás, Bereg megye) küldendők.

A békésszentandrás református egyház a II. számú *kántortanítói* állásra pályázatot hirdet. Javadalom: Lakás kerttel, 30 értékegység, államsegély. Kötelesség: a rábízott osztályok és ismétlősök tanítása, kántorkodás, egyházi jegyzőség, lelkész helyettesítése, belmissziói munkák. Szabályszerű pályázatok határideje *21 nap*.

Beregsurány református egyházközsége pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett *kántortanítói* állásra. Javadalom: 49 értékegységben megállapított helyi járandóság (föld és termény), törvényszerű államsegély és természetbeni lakás. Kötelesség: Az I—VI. osztályú elemi és I—III. o. ismétlő iskola vezetése, kántori teendők végzése, énekkar vezetése, belmissziói munkákban részvétel, lelkész-akadályoztatásakor szószéki szolgálat. Jogosult pályázók okmányolt és választbéllyel ellátott kérvényüket a hirdetés megjelenésétől számított *21 napon* belül adják be a beregsurányi református lelkesi hivatalhoz. Útiköltség-megtérítés nincs. Az állás a nagym. V. K. Miniszter úr engedélye elnyerésétől feltételezetten fog betöltetni. Választás augusztus 7. Az állás 1938 szept. 1-én foglalandó el. *Presbiterium*.

Büdszentmihály református egyháza pályázatot hirdet a 8. számú *tanítónői* állásra. Javadalom: törvényszerinti, lakbér. Kötelesség: a kijelölendő osztály vagy osztályok tanítása, kézimunkatanítás, belmisszióban és igazgatói irodában segédkezés. Pályázati feltételek népiskolai szervezetben és miniszteri rendeletekben foglaltak. Pályázati határidő megjelenéstől számított *21 nap*. Visszaküldési postabélyeg melléklendő. Elfoglalás szeptember 1. *Lelkesi hivatal*.

Csenger református elemi iskolájánál a III. sz. *férfitanítói* állásra pályázatot hirdet. Fizetés törvényszerű, pályázni lehet e lap megjelenésétől számított *21 napon* belül. *Pótor Elemér* református lelkész.

A esengersimai református egyház 1938 szept. 1. hatállyal *kántor-tanítói* állásra pályázatot hirdet. Helyi javadalom 44 egység. Pályázati határidő: *július hó 21*. Pályázatok: Református lelkesi hivatal, Cwengersima (Szatmár m.) küldendők.

Debrecen református egyháza pályázatot hirdet *egy nő és öt férfi tanítói* állásra. A választás a VK. Miniszter úr engedélye esetén fog megtartatni. Fizetés törvényszerű. Természetbeni lakás vagy lakásbér. Kötelesség: egy vagy több osztály vezetése, belmissziói munkában való részvétel, szükség esetén kántorok helyettesítése. Pályázók okmányoknyakkal (oklevél, nem református képzőben végzeteknél vallástani pótképesítő, keresztlevél, működési bizonyítvány, mely a pályázat megjelenése után kell s a minősítést félreérthetetlenül [kitűnő, jeles, jó stb.] magában foglalja, legújabb keletű hatósági orvosi bizonyítvány stb.) felszerelt kérvényüket *Molnár Ferenc* református lelképásztor, iskolaszéki elnökhöz Debrecen, Ispóty-tér 2. sz. küldjék. Csak az *augusztus 15-én* déli 12 óráig beérkezett pályázatok vétetnek figyelembe. A prebiterium 2542—1937. sz. határozatában kimondta, hogy „mind a közvetlen, mind a közvetett korteskedést eltiltja, tehát a személyes, rokonság vagy idegenek által levelekkel, röpiratokkal, vagy bármilyen más úton megpróbált pártfogás-keresés a jelölésből való kizárást vonja maga után. A pályázók bemutatkozó látogatást csak az iskolaszék elnökénél és előadójánál tehetnek”. A megválasztott a debreceni református tanítók segélyegyesületének kötelezett tagja. A kérvényhez meg-címzett, felbélyezett boríték melléklendő. Az állást azonnal el kell foglalni.

A debreceni református Dócei Leánynevelő Intézet igazgatótanácsa pályázatot hirdet egy, esetleg két nyugdíjazás folytán megürülő *elemi iskolai tanítónői* állásra. Fizetés

és lakbér a törvényszerinti. Pályázatok beadandók aug. 15-ig. A pályázati kérvényhez mellékelendő: születési anyakönyvi kivonat, állampolgárság igazolása, oklevél, halósági orvosi bizonyítvány, működési bizonyítvány, más egyházmegyében való működés esetén esperesi bizonyítvány, elbocsátó levél és bizonyítvány az eskü letételéről. Esetleges külön képzettségről vagy tanfolyamok látogatásáról szóló bizonyítványok mellékelhetők. Az állás betöltése a miniszter engedélyezésétől, illetve az államsegély további folyósításától feltételezett.

A pályázati kérvények az Igazgatótanáchoz intézendők és a református Dóczi-tanítónoképzőintézet igazgatóságához küldendők be. (Debrecen, Kossuth-u. 35.)

Igazgatótanács.

Encses református egyháza pályázatot hirdet *kántortanítói* állásra, mely az elmúlt iskolai évben helyettesítéssel volt betöltve. Javadalma: az egyháztól 36 értékegység és államsegély. Kötelessége a tanításon és kántori teendők végzésén kívül minden belmissziói munkában részvétel és énekparvezetés és vezetése. Az állás szeptember 1-én foglalható el. Kántorpróbán való megjelenés értesítés alapján önköltségen. Pályázati határidő *augusztus 5.* Kellően felszerelt s válaszbellyeges borítékkal, postai levelezőlappal ellátott kérvények „Református Lelkipásztori Hivatal Encses” címre küldendők.

Encses református egyháza pályázatot hirdet a III. sz. rendes *férfitanítói* állásra, mely az elmúlt tanévben helyettesítéssel volt betöltve. Javadalma: az egyháztól 10% és államsegély. Kötelessége a tanításon kívül minden belmissziói munkában részvétel, kántor helyettesítése. Kántori oklevél csatolandó és kántorpróbán megjelenés értesítésre önköltségen. Az állás szeptember 1-én foglalható el. Pályázati határidő *augusztus 5.* Kellően felszerelt s válaszbellyeges borítékkal, postai levelezőlappal ellátott kérvények „Református Lelkipásztori Hivatal, Encses” címre küldendők.

Füzesgyarmat (Békés megye) református presbitériuma pályázatot hirdet *férfitanítói* állásra. Javadalom: 34 értékegység, államsegély, lakbér. Kötelesség: díjlevél és egyházi törvények szerint. Énekparvezetési tudók és orgonisták előnyben. Ezeknek maguk költségén való megjelenésük kívánatos. Pályázati határidő a lap megjelenésétől számított *21 nap.* Kérvényhez a református népiskolai szervezet 136. §-ában felsorolt okmányok csatolandók. A választás csak az állás betöltését engedélyező miniszteri rendelet után fog megtörténni. Megválasztott az állását az egyház által kijelölt időben köteles elfoglalni. Kérvények Lelkeszi hivatalhoz küldendők, válaszbellyeggel.

Hajdúbagos református egyházközség pályázatot hirdet *kántortanítói* állásának végleges betöltésére. Javadalom 19.5 kat. hold, 23.4 q rozs, lakás, stóla, 56 értékegység, melyet nem tesz ki, ezért újraértékelése kérés alatt van. Lakás és iskola új építés előtt. Kötelesség: V—VI. osztály, énekpar, belmisszió, illetve törvény és presbitériumi határozat szerint. Határidő *július 21.* Bemutatkozás, orgona-énekpóba önköltségen. — Választás terminusát levelezőlapon idejében közöljük. Kortézia tiltva. Teljesen felszerelt, válaszbellyeges kérvény küldendő. Katonai szolgálat jelentendő. *Iskolaszéki elnök.*

Hajdúböszörmény református egyházának presbitériuma pályázatot hirdet a 3., 4. és 13. sz. városi, valamint az újonnan szervezendő 45. sz. Rét IV. Bársony-tanyai *férfi tanítói állásokra.* Ha a városi állásokra tanyai tanítóink közül választatnék meg valaki, akkor az így megüresedett tanyai állásokra is vonatkozik pályázati hirdetésünk. A pályázók jelezzék, hogy pályázatuk a városi, vagy tanyai, vagy bármelyik állásra vonatkozik-e?

Javadalom a városi állásoknál törvényszerű fizetés, amely 95% és két értékegység helyi javadalom, fizeteskiegészítő államsegély és lakáspénz, vagy természetbeni lakás. A két értékegységet kitevő természetbeni járandóság évi 42 P változatlan készpénzben van megváltva. A tanyai állásoknál törvényszerű illetmény, természetbeni lakás és veteményes kert használata. A 45. sz. tanyai állásnál törvényszerű illetmény, lakáspénz, veteményes kert használata nélkül.

Kötelesség: a városi állásoknál a reábízott osztály vagy osztályok vezetése, a tanyaiaknál I—VI. osztályú osztatlan vegyesiskola és ismételőiskola tanítása. Mindenik-

nél belmissziói munkában való részvétel; a városiaknál tanítói énekparban való közreműködés, templomi bibliáolvasás, a tanyai iskolákban istentisztelet alkalmával éneklés vezetés, a szomszédos másfelekezetű iskolában a református növendékek vallásoktatása (fuvardíjat az egyház ad).

Születési anyakönyvi kivonat, oklevél, vallástani képesítő, legújabb keletű tisztiorvosi, erkölcsi, állampolgárságot, katonai kötelezettség teljesítését, eddigi működést igazoló bizonyítványokkal felszerelt kérvények *július 22-ig* a református Iskolaszéki elnökhöz küldendők. A 13. sz. városi állás 1938. évi szeptember 1-én, a többi pedig az újonnan épülő iskolák megnyitásokor foglalandó el. Javadalom az állás elfoglalásának napjától jár. Megválasztott tanító választása csak akkor lép hatályba, ha azt a VKM tudomásul vette és fizeteskiegészítő államsegélyét folyósította. Fel nem szerelt kérvények figyelembe nem jöhetnek. Válaszbellyeg mellékelendő.

A hajdúszovát református egyház pályázatot hirdet az I. számú *kántortanítói* állásra. Javadalom: 30 kat. hold föld hasznélvezete, melynek adóját az egyház fizeti. Föld öl kemény tűzifa. 64 értékegységben. Államsegély. Természetbeni lakás, kert és stóla. Kötelesség díjlevél szerinti. Az állás nagy jövedelmére tekintettel lelkesjellegű egyén és országos viszonylatban is kiváló kántor-tanítók előnyben.

Pályázati határidő a Néptanítók Lapjában megjelent hirdetéstől számított *21 nap.*

Földbérleti szerződést megválasztott elfogadni tartozik. Kántorpóba saját költségén kötelező. Korteskedés kizáró ok. Pályázati kérvények Református Lelkeszi Hivatal, Hajdúszovát küldendők.

Kenderesi református egyház iskolaszéke pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett *orgonista-kántortanítói* állásra. Az állás javadalma 3 szobából, előszobából, mellékhelyiségekből álló lakás, kert, 10 értékegységet kitevő 10 kat. hold 606 □-öl föld, melynek adóját egyház fizeti, évi 26.65 P deputátum és az egyházi főhatóság által megállapított rendelkezés szerinti stóla-jövedelem, továbbá fizeteskiegészítő államsegély. Kötelessége a kántori teendőkön kívül az iskolaszék által reábízott osztály vagy osztályok, jelenleg az V—VI. osztályok vezetése, missziói munkákban segédkezés, énekpar vezetése. Pályázati határidő *1938 július hó 22.* A kellően felszerelt s válaszbellyeggel ellátott pályázatok Iskolaszéki elnökhöz küldendők. Énekpóba július hó 25-én délelőtt 8 órakor, melyen a pályázók résztvehetnek, költségmegtérítést azonban nem igényelhetnek. Pályázóknak énekpóba előtt a községben megjelenni, vagy a pályázók érdekében bárki részéről élőszóval vagy írásban korteskedni tilos és a jelölésből való kizárást vonja maga után. A 69,500—1934. VI. ü. o. sz. VKM rendeletben megjelöltek előnyben részesülnek. Az állás a VKM jóváhagyásától függővé téve 1938 szeptember 1-én foglalandó el.

Kenderesi református egyházközség iskolaszéke pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett II. számú tanítói állására. Csak *tanítóknak* pályázhatnak. Pályázati határidő *1938 július 28.* A kellően felszerelt és válaszbellyeggel ellátott pályázatok Iskolaszéki elnökhöz küldendők. Az állás a VKM jóváhagyásától függővé téve 1938 szept. 1-én foglalandó el. A pályázók érdekében bárki részéről élőszóval vagy írásban korteskedni tilos és a pályázóknak a jelölésből való kizárását vonja maga után. Helyi javadalom 10%. Fizetése törvény szerint. A megválasztott tanító lakbért kap. Kötelessége díjlevél szerint. A 69,500—1934. VI. ü. o. sz. VKM rendeletben megjelöltek előnyben részesülnek.

A kúszszállási református egyháztanács pályázatot hirdet két nyugdíjazás folytán megüresedett *tanítói* állásra. Pályázhatnak okleveles *férfitanítók.* Énekparvezetésben való jártasság előnyt biztosít. Választás miniszteri, és egyházi hatóságok rendeleteinek betartásával történik. Fizetés törvényszerű: 20%-a Egyháztól, a többi államsegély. Kötelesség: az Egyháztanács által kijelölt osztály, vagy osztályok tanítása, belmissziói munkákban való segédkezés, vasárnapi iskola vezetése, szükséghez képest énekpar vezetés. Amennyiben külterületi tanító behelyezésével töltenék be valamelyik állás, az így megüresedett állás is jelen pályá-

Tejes ellátásra

elvállalok a következő iskola: évre középiskolai alsó osztályos tanulókat. Gondos családi nevelés, tanulmányi ellenőrzés, tanulmányi vezetés.

Megkeresések: Dr. Varga Jenő, álltanár
Debrecen, Bethlen-u. 52. címre küldendők.

100-féle cikket vásárolhat,
de csak egy helyen fizeti havi részletekben,
ha szükségletét

az „UNIO“ Központi Hiteliroda

cégei útján szerzi be.

Hitelrendszerünk kényelmes, olcsó és megbízható. — Vásárlásra jogosító igazolványa, ha még nincs, igényelje irodánkban:

Piac u. 44. Marx-féle ház, földszint.

Földek, házak, telkek
eladása, vétele, bérlete

ügyében forduljon bizalommal

Dienes József

O. F. B. ingatlanforgalmi irodájához

DEBRECEN, Bethlen-utca 21. szám

123 megbízható cégnél

nyújt vásárlási lehetőséget! Egy helyen jelent fizetési kötelezettséget! A havonta megújuló állandó továbbvásárolhatóság jogával!

a „Takarékosság“
Kereskedelmi R.-T.

bevásárlási rendszere, mely a mai gazdasági helyzet legmegfelelőbb beszerzési módját biztosítja a vásárlóközönség számára

A „TAKARÉKOSSÁG“ vásárlási igazolványai és utalványai a „Takarékosság“ igazgatóságánál igényelhetők

Debrecen, Deák Ferenc-u. 6. sz.

SESZTINA LAJOS

Alapította 1819-ben Sesztina János. vasnagykereskedése
Telefon 20-06. és 15-48. Debrecen.

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.

Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, húsvágó-gépek.

Jándi református egyházközségnek szállított 598 kilogrammos „Gróf Bethlen István-harang“

ÜGYELJEN A KERESZTNÉVRE!

MAGYARORSZÁG ARANYKOSZORÚS
HARANGÖNTŐ MESTERE

Szlezák László

harang- és ércöntőde, harangfelszerelési és haranglábgyára

Budapest, VI., Petneházy-u. 78.

(VI., Frangepán-u. mellett)

SAJÁT HÁZI
Telefon: 291-3-53

KITÜNTETVE: Párisi világkiállításon díszoklevéllel, 8 nagy arany- és 1 ezüstéremmel, több állami díszoklevéllel

Mielőtt harangot rendelnének, forduljanak teljes bizalommal a régi és megbízható céghez!!!

SZÁMTALAN ELISMERŐ LEVÉL!

Előnyös fizetési feltételek!
Költségvetés és kiszállítás díjtalan!